ANTROJI DALIS

DRAUGAS

MOKSLAS, MENAS, LITERATŪRA

Saturday supplement

1991 m. gruodžio mėn. 28 d. / December 28, 1991 Nr. 252 (47)

KERTINĖ PARAŠTĖ

Annus mirabilis 1991

Šių nuostabiųjų 1991-ųjų metų užsklandoje, žvelgiant atgal, tiesiog sunku tikėti per juos persiritusiom įvykių vilnim. Per šiuos vienerius metus atsitiko tiek, kad pakaktų visam dešimtmečiui.

Sunku šią Kalėdų dieną tikėti, kai gražiais žodžiais atsisveikinęs palieka pasaulio sceną Michail Sergeievič Gorbačiovas, kad kaip tik prieš metus jis grasino ir šarvuotu kumščiu žadėjo smogti Lietuvai. Ar tai tas pats Gorbačiovas, kuris šiandien atsisveikina girdamasis, kad jo nuopelnu buvusios imperijos žmonėms atėjo demokratinė santvarka? Ne, prieš metus jis buvo priekabingas, irzlus, lietuviams pamokslaujantis. Prieš metus jis buvo paruošęs labai piktą planą kaip tik lietuviams. Kruvinoji sausio 13-osios naktis turėjo būti baisi ir visus Sovietų Sąjungos žmones sukrečianti pamoka. Ji turėjo parodyti, kas atsitinka tiems, kurie bando nuo Sąjungos atsiskirti.

Tomis gūdžiomis sausio dienomis negalėjome žinoti, kad tankų vikšrų džerškėjimas ir automatų šūvių serijos prie radijo ir televizijos bokšto Vilniuje ženklina raudonojo tvano atoslūgio pradžią. Baisu apie tai net taip pagalvoti, bet gal ne veltui keturiolika mirė tą smurto naktį. Ne veltui — ne tik Lietuvos laisvei, bet taip pat ir Sąjungos iširimui. Sausio mėnesį gedėjome nužudytųjų ir rūpinomės sužeistaisiais. Mums Vilniaus smurtas siuntė žinią, kad desperatiški Sąjungos vadai nesibijos vartoti nuožmią jėgą priversti pavaldinius paklusti. O tačiau, savo liūdesio sukaustyti, nepajėgėme išgirsti ir kitą žinią, kurią skleidė Vilnius pasauliui: žmonės, kurie pasiruošę už laisvę mirti, lasivę gaus. Mes matėme žiaurią jėgą, o tačiau nematėme, kad vilkus su automatais kontroliuoja drebančios rankos. Tas, kas Vilniuje įvyko, buvo svarbu, bet dar svarbiau buvo tai, kas Vilniuje neįvyko. Tą pačią naktį, kada buvo pultas radijo ir televizijos bokštas, nebuvo pulti Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos rūmai. Ar tai nerodė, kad Maskvos ponai nėra tokie ryžtingi, kaip Beijingo senukai: jie sutinka lieti kraują, bet bijosi kraujo upių, kurios ir juos pačius nusineštų kartu su srove.

Vilniuje Gorbačiovas žengė vieną didelį žingsnį diktatūros linkui. Tačiau jis atsisakė žengti antrąjį. Kraujo latakas Karoliniškėse nebuvo repeticija kraujo ežerui prie Parlamento rūmų. Neaišku, kas būtų parašyta istorijoje, jei Gorbačiovo ir jo sėbrų sprendimas Vilniuje būtų buvęs kitoks. Galimas daiktas, kad galbūt jam būtų pavykę Sąjungą dar keleriems metams užšaldyti, panašiai, kaip padaryta Kinijoje. Antra vertus, ko gero, kraujo ežeras Vilniuje būtų tik buvusi pradžia kraujo marioms Rusijoje ir Ukrainoje. Nė vienu atveju Gorbačiovas per šias Kalėdas nebūtų skaitęs atsisveikinimo kalbą per televiziją, o kruvinai raudona vėliava su kūju ir pjautuvu dar būtų plevėsavusi ant Kremliaus bokšto.

Aišku, planas įvesti Gorbačiovo diktatūrą buvo tęsiamas ir po Vilniaus nepasisekusios pamokos lietuviams. Jau gal užmiršome tą labai nejaukų potvarkį, kad miestuose patruliuos kartu su milicininkais ir ginkluoti kareiviai. Ar atsimename konfrontaciją Maskvoje tarp demonstrantų ir būrių būriais suvežtų specialių vidaus kariuomenės dalinių? Komentatoriai pažymi, kad jei ši konfrontacija Maskvoje būtų baigusis kraujo praliejimu, tai kraujas būtų liejęsis ir rugpjūčio mėnesio pučo metu. Dar iki šios dienos neaišku, kas iš tikrųjų pučą organizavo. Daugelis kalba, kad pučas galėjęs būti projektu dramatizuoti Sąjungos kritiškai padėčiai: va kokie dalykai dėsis, jei Gorbačiovui Vakarai neatskubės į pagalbą. Jei pučas buvo ruoštas tik dėl dramatinės įtaigos, tai pasisekė netikėtai gerai. Planuotą dramą režisuoti atėjo naujas režisierius — Boris Jelcinas. Jo paties ar jo patarėjų pojūtis dramai yra pirmos klasės. Ar kuris nors užmiršime Jelciną, skaitantį savo žodį užsilipus ant tanko? Ar ne puiki scena, kurioje Jelcino pirštas ir įsakymas „Skaityk!" priverčia Gorbačiovą skaityti savo paties kabineto — sąmokslo chuntos — posėdžio protokolą? Jau tuo laiku galėjome pamatyti, kuo metai baigsis. Kokie dramatiški Jelcino kalėdiniai gestai: perima išlaikyti centrinius valstybės organus, uždaro ministerijas, kalba apie Gorbačiovo ateitį karitatyvinėje veikloje...

Kas nuostabiausia, kad Sovietų Sąjungos uždarymo drama vyko be rimtesnio įnašo iš Vakarų. Užsienio politikai buvo lyg graikų choras šioje dramoje. Savotiškai buvo įdomu stebėti, kad apie pilietinį karą ir suirutes tekalbėjo vien Gorbačiovas ir Vakarų politikai. Vakariečiams, atrodo, tik terūpėjo, kas atsitiks su branduoliniais ginklais, o Jelcinui, Kravčukui ir kitiems veikėjams Sąjungoje tai buvo vienas iš mažiausių rūpesčių. Vakarų visiškas atitrūkimas nuo išsivysčiusios dinamikos Sąjungoje buvo geriausiai simbolizuotas JAV Valstybės sekretoriaus Baker skundu, kad daug lengviau būtų palaikyti ryšius su vienu centru, o ne su vienuolika. Keistai skambėjo ir argumentas, kad padėtis dabar yra pavojingesnė, kai raketoms iššauti reikia keturių asmenų pritarimo, negu anksčiau reikalingo vienintelio asmens. Sąjungos sukritime JAV rolė šiais metais buvo kur kas mažesnė, negu pirmykštė ir tęstinė Lietuvos rolė. Amerikos prezidentas savo „Kievo viščiuko" kalboje baugino ukrainiečius Gorbačiovo žodžiais. Lietuvos prezidentas Jelcinui davė nepaprastai naudingą pavyzdį, kaip galima panaudoti žmonių jėgą prieš kariuomenės dalinius. Amerikos prezidentas gyrė ir meiliažodžiavo Gorbačiovui, net begėdiškai atidedamas Lietuvos pripažinimą iki tol, kol mums tai buvo absoliučiai nesvarbu. Gal ta JAV prezidento laikysena yra vienas kartus prisiminimas iš šių daugelio kitų malonių prisiminimų pilnų metų. Tegu lieka istorijai faktas, kad pastarosiomis savaitėmis, besikalbant su Amerikos lietuviais, atsirado tik vienas iš šimto, kuris sutiktų balsuoti už dabartinį JAV prezidentą. Daugelis sako, geriau net rinkimuose nedalyvautų, negu už dabartinį balsuotų.

Iš dalies labai tinka, kad stebuklų metai baigiasi ne tik Sovietų Sąjungos uždarymu, bet taip pat ir Michail Sergeievič atsistatydinimu. Į naujuosius metus galime žvelgti su dideliu optimizmu. Istorija, ko gero, ir naujaisiais metais tekės stipria srove, kuri apšvarins pasaulį nuo komunizmo melagysčių. O taip pat gal kiek prislopins ir vakariečių politikų balsus, liaupsinančius Gorbačiovo *didžiąją asmenybę* ir jo *istorinį pasiekimą* — kurį, kaip jie patys jį apibrėžia, sudaro tai, kad jam *nepavyko* įvykdyti savo galingiausio troškimo — išlaikyti komunistinę sistemą, ją truputį suliberalinant, ir sovietinę imperiją, jos varžtus truputį atleidžiant. Šitai įsikalbėjus, einama labai slidžiu keliu, nes diplomatinė kalba priverčia nemalonių dalykų patogiai neprisiminti. Verta dėmesio, kad visos peroracijos Gorbačiovo garbei šią savaitę rūpestingai nemini nei sausio 13-osios Vilniuje, nei Tbilisi, nei Rygos, nei Medininkų. Kaip tokia diplomatinio liaupsinimo kalba pavojinga, parodo Zbigniew Brzezinski (iki šiol blaivaus politinio analitiko ir Sąjungos griūties pranašo) pasireiškimas *McNeill-Lehrer News Hour* Kalėdų dienos vakarą. Jis labai taikliai klausytojams primindavo, kad Gorbačiovo planai nepasisekė, nes jis ne to siekė, kas išėjo. Bet reikia tada rasti ir komplimentų, todėl nemirkčiodamas teigė: „Gorbačiovas buvo vienintelis Sovietų Sąjungos vadas, kurio rankos buvo švarios, nepaženklintos nužudytų žmonių krauju." O kur mūsų nužudytieji ir sužeistieji dar tik šiais metais, kur latviai arba gruzinai 1989 metais?

Gal tas tipiškai anglosaksiškas poreikis nuolat ieškoti herojiškų figūrų pasaulio istorijoje, kurioms viskas atleidžiama, kad būtų galima pasodinti jas ant Parnaso ir tada joms smilkinti, persekioja vakarietišką pasaulį iki šių dienų. (Ar ne 19-ojo šimtmečio Thomas Carlyle atsakingas už įvedimą tos romantiškos istoriografijos — pagal kurią, žemę aplink jos ašį suka tiktai napoleonai, hitleriai, leninai, stalinai, čiurčiliai, ruzveltai — ir mūsų dienom, aišku, Gorbačiovas?) Įdomu, kodėl taip retai kas klausia, kaip toks susižavėjimas, keliaklūpsčiavimas, o kai kuriais atvejais tiesiog nenatūralus įsimylėjimas turi derintis su demokratijos prielaidomis? Atvirkščiai, jis kartais pasiekia gėdingas ribas — kur dėl jo paaukojama ir valstybės interesai (Bush'o JAV administracija) ir mokslininkų istorinis sąžiningumas (kai vienas per kitą dabar skuba teigti, jog Sovietų Sąjungos taikus iširimas yra Gorbačiovo nuopelnas).

Šių metų pabaigoje žvelgiame į Lietuvą su nauja pagarba. Ji išardė antrąją šio šimtmečio blogio imperiją. Lietuvių ramus heroizmas sausio mėnesio baisiųjų bandymų dienomis buvo pavyzdžiu ir Maskvos gyventojams rugpjūčio mėnesį. Lietuva eina savo keliu, o tačiau ji ir dabar bus pavyzdžiu valstybėms, kurios yra iširusios Sovietų Sąjungos palikuonės. Giliai simbolinis Lietuvos gestas buvo maistu parama žiemai prasidedant bado pavojun slystančiam Maskvos miestui. Tai didelis žmogiško solidarumo ženklas, o taip pat ir teisingų valstybinių ryšių pažadas ateičiai. Nes Sovietų Sąjunga buvo tautų kalėjimas, kuriame kaliniai buvo vieni kitiems priešai, o dabar kuriasi laisvų valstybių bendruomenė, kurių kaimynai nebijos, o talkins į vargą papuolus.

a.a. Il.

„Čiurlionis" — Lietuvių tautinis ansamblis (1940.1.15–1991.10.27)

VACYS ROCIŪNAS

Veiklos baigiamasis aktas

„Be meno vadovo ir dirigento, be tvirtos sudėties tolimesnė veikla neįmanoma. Dauguma narių ansamblyje dainuoja 20, 30, 40 metų. Bedainuodami pasenome, jaunimas mūsų nepakeičia. Ką reikia daryti? Ansamblio beveik 52 metų praeitis yra labai patriotiška ir garbinga, mes negalime drumsti mums labai brangios praeities."

„Su skaudančiomis širdimis išsiskiriame su Čiurlionio ansambliu, tačiau Dievui ir Tėvynei pasiliekame ištikimi".

Lietuvių tautinio meno ansamblis „Čiurlionis" su dirigentu Gediminu Purliu, išvykstant koncertams į Lietuvą 1990 metais.

Su ašaromis akyse ir dažnai užlūžtančiu balsu ansamblio ilgametis (26 metus) pirmininkas Vladas Plečkaitis sukviestoje spaudos konferencijoje šių metų spalio 29 dieną čiurlioniečių patalpose — Lietuvių namuose, Cleveland'e, perskaitė ansamblio narių susirinkimo, įvykusio spalio 27 dieną, nutarimą užbaigti ansamblio veiklą. Čia cituojamos paskutinės dvi nutarimo pastraipos nusako ir pagrindines priežastis, kodėl šis gražią istoriją turįs tautinio meno vienetas buvo priverstas užskleisti savo veiklos puslapius, prirašytus nuoširdžios meilės ir talkos Lietuvai ir lietuvių tautai jos tamsiausiais okupacijų metais.

Į spaudos konferenciją buvo pakviesti ir dalyvavo: Aurelija Balašaitienė, Lietuvių Bendruomenės Cleveland'o apylinkės pirmininkas Vytautas Brizgys, kun. Gediminas Kijauskas, SJ, Nijolė Kersnauskaitė, Jurgis Malskis — ansamblio auksinio jubiliejaus komiteto pirmininkas ir garbės narys, Ona Mikulskienė — ansamblio kanklių vadovė ir dainininkė nuo pat ansamblio įsikūrimo, „Tėvynės garsų" radijo programos vadovas, ilgametis ansamblio pirmininkas ir garbės narys Juozas Stempužis, ansamblio monografijos ir kompozitoriaus Alfonso Mikulskio kūrybos leidimo komiteto narė Ona Jokūbaitienė ir Vacys Rociūnas. Prie prezidiumo stalo sėdėjo Vladas Plečkaitis, Ona Mikulskienė, valdybos vicepirmininkė Violeta Žilionytė-Leger ir sekretorė Virginija Juodišiūtė-Rubinski.

Skiriama Lietuvai

Savo žodyje pirmininkas Vladas Plečkaitis paryškino narių susirinkimo nutarimų kai kurias detales. Susirinkime dalyvavę 40 narių. Jam pirmininkavo Violeta Žilionytė, sekretoriavo Jonas Citulis. Buvo įvairių siūlymų — nuo veiklos tęsimo iki jos likvidavimo. Balsų dauguma nutarta veiklą sustabdyti ir šešių mėnesių laikotarpiu sutvarkyti visus teisinius reikalus, kaip, „tax exempt" statusą, Lietuvių namų akcijų nuosavybę, turimą turtą, archyvą, plokšteles, paveikslus, knygas ir t.t.

Archyvus planuojama išsiųsti į atidaromą muziejų Vilniuje, kur bus ir išeivijai skirtas skyrius, ar eventualiai į Klaipėdą, kur abu Mikulskiai buvo išvystę plačią muzikinę, kultūrinę ir visuomeninę veiklą. Aplamai, visas ansamblio turtas skiriamas Lietuvai.

Kalbėti ir daryti tokius sprendimus nėra lengva — akcentavo Vladas Plečkaitis. Buvome prisirišę prie dainos ir tautinės muzikos. Šiomis kultūrinėmis priemonėmis kovojome už Lietuvą ir jos ateitį. Šiandien, kai pažiūrim į mūsų gretas, tikrai nenorime mūsų prasmingos praeities gadinti. Liūdna, bet mes išeivijoje mirštame, ir skęstant nėra už ko užsikabinti. Mūsų kelionė Lietuvon buvo gražiausias paskutinis momentas Čiurlionio ansamblio istorijoje. Gaila, kad ansamblio įkūrėjas ir vadovas Alfonsas Mikulskis negalėjo išgyventi savo nuolat kartojamą svajonę — grįžti nepriklausomon Lietuvon su savo ansambliu. Tiktai jo gyvenimo palydovė Ona buvo to džiaugsmo liudininkė.

„Mudviejų graži, pasakiška šeima"

Ona Mikulskienė keliavo su čiurlioniečiais 52 metus. Ji juos vadino savo vaikais. Jos tvarkingai surinktas ansamblio archyvas sudaro 15 albumų. Čia randame plakatus, programas, suvenyrus, koncertų recenzijas, nuotraukas ir kitokius dokumentus. Visa tai liudija Čiurlionio ansamblio veiklą Lietuvoje ir išeivijoje. Visa tai Ona Mikulskienė atliko, jos žodžiais tariant, „su didele meile ir pasišventimu, niekad nesigailėdama savo gyvenimo brangaus laiko... Čiurlionio ansamblis buvo mudviejų graži, pasakiška šeima, kurią lydėjo giesmės, dainos ir mūsų bočių kanklių muzikos garsai". Šie žodžiai yra užrašyti jos vadinamame testamente 1988 m. sausio 5 d. „Tai buvo ir lieka man nuostabi, graži, maloni ir prasminga praeitis. Dirbome iš meilės savo brangios tėvynės Lietuvos gerovei."

Ir šiame paskutiniame oficialiame akte kanklių vadovė prisipažino, kad jai kalbėti apie ansamblį yra sunkiausia: „jame ilgiausiai išbuvau, dirbau ir pavargau, bet vis tiek tikėjaus, kad laikai pasikeis. Deja, dabar savo kanklių studijoje beturiu vieną mokinę, o per ją yra praėję per 200 mokinių. Nėra prieauglio. Džiaugiausi, kad pasėtas grūdas — kanklių muzika — nežuvo. Dabar kanklių muzika yra žymiai plačiau žinoma ir grojama negu anksčiau". Dėkojo Dievui, kad galėjo nuvykti Lietuvon. Po to buvo perskaitytas jos čiurlioniečiams testamentas, kuriame ji „nuoširdžiai linki visiems čiurlioniečiams sveikatos, pasiryžimo, ištvermės ir ilgo, gražaus gyvenimo, dirbant šį kilnų darbą."

Apie Onos Mikulskienės kanklių muzikos studiją yra 1985 metais išleistas leidinėlis (redaguotas Vacio Rociūno).

Spausdintas žodis

Apie Čiurlionio ansamblį ir kompozitorių Alfonsą Mikulskį išsamios informacijos galima rasti *Lietuvių enciklopedijoje*. Išleista leidinių įvairių sukakčių progomis. Iš pastarųjų pažymėtini: *Kompozitoriaus, dirigento*

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numeryje:

1991-ieji metai • „Čiurlionio" ansambliui veiklą baigiant • Šveicarijai 700 metų • Balio Augino eilėraščiai • Jaunieji Lietuvos poetai • „Draugo" kultūrinio priedo 1991 metų turinys

Čiurlionio ansamblis (1940–1991)

(Atkelta iš 1 psl.)

Alfonso Mikulskio 50 metų muzikinės kūrybos (1930-1980) ir Lietuvių tautinio meno Čiurlionio ansamblio 40 metų veiklos (1940-1980) sukaktis (redagavo Juozas Stempužis ir Vacys Rociūnas); *1940-1985 „Čiurlionis"* (red. Vacys Rociūnas); *LTM ansamblis „Čiurlionis", auksinis jubiliejus 1940-1990* (red. Aurelija M. Balašaitienė).

Šiame spaudos ir radijo darbuotojų susitikime pirmininkas Vladas Plečkaitis pranešė, kad jau išleistos dvi Alfonso Mikulskio kūrybos knygos: *Dainos ir giesmės* ir *Skambėkite, kanklės*, o trečioji *Tau, brangi Tėvyne* pasirodys knygų rinkoje už dviejų trijų mėnesių. Puikiai išleisti didelio formato leidiniai (8 ½" x 11") yra kompozitoriui pastatytas paminklas, „tvirtesnis už varį".

Ką tik iš spaudos išėjusi Čiurlionio ansamblio monografija, *Gimtosios žemės giesmė*, parašyta rašytojo Vacio Kavaliūno. dedikuota „gimtosios žemės dukroms ir sūnums, iš kurių būties gelmių išaidėjusi daina atskleidė mūsų tautos sielą". 264 puslapių, 8½" x 11", įrištas leidinys apima Čiurlionio ansamblio ir Mikulskių nueitą kūrybos ir veiklos kelią, įskaitant ir meno vadovų Ryto Babicko, Broniaus Kazėno ir Gedimino Purlio įnašą į ansamblio veiklos tęstinumą. Monografija-albumas gausiai iliustruotas puikiomis nuotraukomis. Gaila, kad leidinyje nėra nei nuotraukų, nei aprašymų iš ansamblio istorinės kelionės Lietuvon.

(Naujai išleistos knygos gaunamos „Drauge", spaudos kioskuose ir pas Mikulskio kūrybos ir ansamblio monografijos leidimo komiteto narę Oną Jokūbaitienę, 3000 Hadden Road, Euclid, Ohio 44117, tel. 216-481-7161. Kiekvienos knygos kaina — 15 dolerių. Persiuntimas – 2 doleriai.)

„Supiltas Rambyno kalnas"

Po oficialių ar pusiau oficialių pranešimų spaudos konferencijos dalyviai pareiškė ir savo nuomones. Violeta Žilionytė-Leger per 32 metus buvo aktyvi ansamblio dainininkė, pranešėja, valdybos narė. Jai ansamblio egzistencijos pabaiga esanti skaudi tikrovė, nes ansamblis buvęs jos gyvenimo didele dalimi. Nors buvo mėginta įvairiausiais būdais pritraukti jaunimo, kalbėjo ji, bet jaunimas neatėjo. Ar jie nemėgsta dainos, ar nenori nors truputį pasiaukoti, klausė ji.

Kun. Gediminas Kijauskas kalbėjo ne tokiu minoriniu tonu: Čiurlionio ansamblis mus gaivino, maitino tėvynės meilės ir pareigos priminimais. Reikia realiai žiūrėti — jis atliko savo misiją. Visų išeivijos chorų problema panaši. Mes čiurlioniečiams turėtumėm tarti „ačiū", žvelgti ateitin, nesustoti ties šios veiklos pabaiga. Reikėtų su entuziazmu jungtis į Lietuvos misiją kitokiomis formomis ir priemonėmis. Siūlė veiklą užbaigti koncertu — triumfo šventė. Aurelija M. Balašaitienė mano, kad turėtų būti gražus atsisveikinimas su visuomene. Vytautas Brizgys galvoja, kad Lietuvoje susiorganizavęs ansamblis tęstų čiurlioniečių liaudies meno puoselėjimą. Ona Jokūbaitienė kalbėjo apie Čiurlionio ansamblio knygoms leisti komiteto darbą, pranešdama, kad jau nemažai knygų yra pasiekusios Lietuvą.

Juozas Stempužis, visada optimistiškai žiūrįs į gyvenimą, pažinęs ansamblį visapusiai, jame dainavęs, jam vadovavęs, daug kalbėjęs radijo bangomis, rašęs spaudoje, tarė: ansamblis visus darbus atliko su kaupu, supiltas Rambyno kalnas, prie kurio darbų prisidėjo trys generacijos. Su kilnumu turime šį faktą priimti. Ar neverta būtų įkurti čiurlioniečių sambūrį, kaip yra pasaulyje veikiančių panašių draugijų, kur draugai susitikę galėtų sugrįžti į gražios praeities dienas ir pasvarstyti lietuviškų kultūrinių vertybių temas ir problemas?

Einant kartu

Visi šio pokalbio dalyviai buvo apdovanoti Čiurlionio ansamblio monografijos leidiniu-albumu *Gimtosios žemės giesmė* ir pavaišinti. Ir čia rašantįjį su ansambliu sieja beveik visas pusšimtis metų. Lietuva, Austrija, koncertas Viennos Mozart'o salėje, giesmės Šv. Karolio stilingoje baroko šventovėje, koncertai Vokietijoje, juos asmeniškai sekant ir registruojant *Žiburių* laikraštyje. Ir taip gyvenimas susiklostė, kad apsigyvenau tame pačiame Cleveland'e, kur įsikūrė ir ansamblis. Čia nebuvo atsisakyta talkinti, kaip buvo reikalinga iš spaudos žmonių. Nepamirštama koncertų iškyla į Kolumbiją ir Venezuelą. Tris savaites ansamblis garsino Lietuvos vardą, kartu prašydamas pagalbos jos laisvės ir nepriklausomybės siekiams. Ir viena mūsų dukra, kaip šokėja, ir antra, kaip kanklininkė, buvo ansamblio entuziastingos dalyvės.

Ansamblio finalinis aktas yra vis tiek, sakyčiau, nelinksma išeivijos tikrovė. Tokią tikrovę išgyveno ir mūsų senoji imigracija. Istorija kartojasi. Ir ji nepraeina, nepalesdama skaudžiai tų, kurie gyvena mintimi, kad mes visi ir visur esame reikalingi savo tautai ir atsikuriančiai Lietuvos valstybei.

Čiurlionio ansamblio namuose prieš 15 metų: Jonas Citulis, ansamblio pirmininkas Vladas Plečkaitis, ansamblio dirigentas ir vadovas Alfonsas Mikulskis ir Vacys Rociūnas.

Čiurlionio ansamblio užbaigiamojoje spaudos konferencijoje šių metų spalio 29 dieną Cleveland'e: Vladas Plečkaitis, Virginija Juodišiūtė-Rubinski, Violeta Žilionytė-Leger ir Ona Mikulskienė. Fone — M. K. Čiurlionio paveikslas, piešta Vytauto Raulinaičio.

Vytautas Plukas

700 Jahre / Ans / Anni / Onns Confoederatio Helvetica

Šveicarijos veidas yra pažymėtas ne vien 50 su viršum 12,000 pėdų aukščio kalnų viršūnėm, 70 milijonų metų senumo, bet ir jos kalbų ir kultūrų įvairumu, ūkiniais ir moksliniais sugebėjimais, socialine atsakomybe, nagi ir nepriklausomybės, laisvės ir taikos geidimu. Šveicarija šiandien yra valstybė, kuri džiaugiasi ūkine ir socialine gerove ir kitų Europos kraštų yra vertinama.

Nežiūrint jos pasiekimų, tenka pabrėžti, kad Šveicarija į savo dabartinę gerovę nėra visai paprastai išaugusi. Ji buvo savo piliečių norėta, puoselėta, formuota ir gerinta. To augimo pagrindas buvo iš tradicijos kilusi ir nuolat gerinta konstitucija. Ta tradicija, prasidėjusi 1291 metais, tęsėsi per šimtmečius ir galutinai susiformavo 1848 metais, Jungtinių Amerikos Valstybių nepriklausomybės paskelbimo ir vėliau Prancūzų revoliucijos paliesta. Šie du istoriniai įvykiai, kaip žinome, palietė ne tik Šveicariją, bet ir visą Vakarų pasaulį.

Šveicarijos konstitucijoje yra nustatyta, kokių taisyklių taip labai skirtingi šio krašto gyventojai turi laikytis. Reikia stebėtis, kaip gražiai šveicarai, per 700 metų patirtį, išmoko žaisti politinį – ūkinį — socialinį žaidimą, išlaikydami vidinę taiką, sukurdami aukščiausio lygio tarp industrializuotų pasaulio šalių materialinę gerovę ir ugdydami daugialypę krašto kultūrą.

Pagal seną padavimą, Šveicarija užgimė, kai trijų kantonų (Uri, Schwyz, Unterwalden) atstovai 1291 metais priesaikai iškėlė rankas į dangų ir užantspaudavo savitarpio pagalbos raštą, atmesdami priklausomybę Habsburgams. Tačiau šiuo įvykiu dar nebuvo įkurta valstybė, tai buvo tik branduolys ateičiai. Tai buvo teisinio ryšio sąjunga (Eidgenossenschaft), trys mažvalstybės, susirišusios įvairiais įsipareigojimais ir sutartimis. Tame dokumente buvo svarbių minčių, pravarčių tiems trims kantonams, lygiai svarbių tolimesniam augimui. Ten buvo paskelbti pagrindiniai principai, kurie per sekorijos tėkmę tapo pagrindu politinei Šveicarijos kultūrai.

Visa šveicarų politika nudažyta teismų sprendimais, kompromisais, nuolaidomis ir ne konfrontacija, bet susitarimu. Savarankiško apsisprendimo idėja, pavyzdžiui, veda ne tik į tiesioginę demokratiją, bet ir į savarankišką valstybę. Solidarumo idėja išsivystė į 22 kantonų sąjungą, kuri ir šiandien tebegyvuoja. Taipgi tvarkos ir vidinės taikos idėja davė apsaugą ir teisę kiekvienam asmeniui. Ji išsiplėtė į individualaus žmogaus laisvės idėją.

Taip nuo 1291 iki 1848 metų, kai buvo įkurta valstybė konstituciniais pagrindais, buvusi valstybių — kantonų sąjunga (Staatenbund) tapo sąjungine valstybe (Bundesstaat) su suvereniais kantonais.

Šveicarijos ankstyva istorija nebuvo idiliška: tarpusavio karai, pergalės ir pralaimėjimai, karo tarnyba svetimiems, tarpusavio kivirčai rodo sunkų kelią į taiką ir gerovę. Nežiūrint sunkumų, Šveicarija niekuomet neprarado nepriklausomybės, savarankiškumo ir kitų pagrindinių verčių, paskelbtų 1291 metais.

Šiais metais Šveicarija iškilmingi šventė savo 700-ąją gimimo dieną, su dėkingumu praeičiai ir su viltimi ateičiai, kukliai jaučia šį privilegijuotą momentą savo istorijoje ir bešvęsdama prisimena ne tik praeities tėkmę, bet peržiūri ir dabarties reikalavimus kelyje į ateitį. Tai labai ryškiai atsispindi šventės programoje ir renginiuose, kurie buvo pratęsiami per visus šiuos metus.

Šventės atidarymas įvyko sausio 10 dieną krašto pietuose — Tessin'o kantone, Bellinzonos mieste, o uždaromoji šventė buvo šiaurėje, Basel'yje, lapkričio 3 dieną. Oficialioje programoje buvo numatyta 700 koordinuotų renginių. Tai tautinės, kantonų ir kitokios oficialios šventės. Be to, daugelis bendrovių, įmonių, draugijų, klubų, net ir pavieniai knygynai turėjo savo, daugiausia kultūrinio pobūdžio, programas. Paskaitų ciklai universitetuose, mokyklose, meno ir fotografijos parodos, teatrų spektakliai, koncertai darė šią šventę aukšto kultūrinio lygio. Galima lengvai tvirtinti, kad šioje šventėje sąmoningai dalyvavo visa Šveicarija.

Ferdinand Hodler (1853–1918) Wilhelm Tell
Aliejus ant drobės, 265 x 196 cm
Solothurn meno muziejus, Šveicarija

Pagrindinė iš didžiųjų švenčių turėjo būti „Sąjungos šventė" rugpjūčio 1 dieną (Tautos šventė, kaip mūsų Vasario Šešioliktoji) Schwyz'o kantone, netoli Lucerne, kur gimė Šveicarijos idėja ir Viliaus Telio mitas. Rytinėje ir vidurio Šveicarijoje, Zuerich'e, sostinėje Bern'e ir Ženevoje vyko tarptautinės apimties susitikimai ir pokalbiai kultūrinėmis temomis. Solidarumo šventė vyko pietrytiniame — retoromaniškame — Graubuenden kantone.

Paminėtini ir kiti renginiai: „Keturių kultūrų šventė" vakarinėje krašto dalyje, kurioje atsispindėjo krašto keturkalbystė: modernaus šveicarų meno paroda su kulminaciniu renginiu „Spectacle des Arts" Lausanne'oje; simpoziumas Schaffhausen'e, šiaurėje, apie krašto planavimą; paroda per metinę mugę Basel'yje; ekologinis laivas Zuerich'o ežere, įvairios sporto rungtynės, krašto pažinimo kelionių tinklas (Stern), tarptautinis muzikos festivalis Lucerne'oje; Sąjunginė muzikos šventė Lugano ir daugelis kitų, net ir kalnuose įvykstančių spontaniškų ir intymesnių renginių.

Naujoji dinamika Europoje verčia šveicarus naujai peržvelgti politinę ir ekonominę situaciją, naujai save patikrinti, įvertinti ateities užduotis ir galimybes, stengtis įspėti ateities kryptis. Ar jiems dalyvauti Europos integracijos procese? Jei taip, ar jie yra pasiruošę paaukoti kai kuriuos vitalinius valstybinio savarankiškumo ir apsisprendimo elementus? Ar verta jau dabar atsisakyti kai kurių pagrindinių konstitucijos ramsčių, įsijungiant į naują ir dar neišbandytą Europos politinę ir ekonominę struktūrą? Juk reikėtų tuos tvirtus savo konstitucinius pagrindus modifikuoti. Tos diskusijos jau vyksta gyvenime ir spaudoje. Per tas diskusijas Šveicarija peržiūrės savo vertybes, išspręs savo vertės klausimą ir suras šveicariškos prasmės naują įvertinimą.

Šveicarai dar neapsisprendę net įsijungti į naują Europos ekonominį aparatą. Jie dar nežino, ar gali tai sau leisti, žiūrint iš ūkinio, užsienio politikos ar savisaugos taško. Svarstoma, ar pilnai ir dabar įsijungti į Europos vienijimosi procesą, pasilaikant demokratinę ir federalinę valstybės struktūrą. Klausia jie savęs, ar įstengs išlaikyti tradiciniu virtusį neutralitetą ir ar toliau užsitikrins krašto saugumą, jeigu įsijungtų į Europos Bendruomenę. Šveicarijos dalyvavimas pokarinės ir po-„šaltkarinės" Europos struktūroje iškelia daug klausimų, sverbių Šveicarijos ateičiai, kviečia persiorientuoti naujoje situacijoje. Šveicarai negali likti neperžiūrėję ir nepergalvoję arba nesukūrę naujų, specifiškai šveicariškų teisėtumo faktorių ir neapsaugoję jų išlaikymo, kad jų valstybė neprarastų savo identiteto.

Neįsijungiant į europietišką naujos santvarkos architektūrą, jos kūrybą, ateities perspektyvos atrodo dar mažiau viliojančios: ar nebus šveicarai priversti priimti normas, prie kurių formavimo jie patys nebus tiesiogiai prisidėję, apipavidalinimo procese nedalyvavę, ar net rizikuoti būti palengva nustumtiems į šoną. Europos Bendruomenėje dalyvauja jau dvylika valstybių. Pavėluotai būtų galbūt sunku į ją įstoti, būtų prarastas momentas anksti prisišlieti ar įsilieti į didelę ekonominę rinką.

Antra vertus — pavojai. Šveicarijoje uždarbis (per capita) aukščiausias iš visų Europos Bendruomenės supramonintų kraštų. Europos Bendruomenės kraštuose jau dabar yra 15 milijonų bedarbių, kai tuo tarpu Šveicarija nedarbo beveik neturi (0.6%). Pasilaikyt arba bent nerizikuoti šimtmečių patirtim reikštų neįsimaišyti į svetimas rinkas, išlaikyti demografinę pusiausvyrą ir panašiai. Negatyvistai tvirtina, kad Šveicarijai įstojant į Europos Bendruomenę, tektų iš pagrindų pakeisti visas valstybines ir tautines vertybes. Antra vertus, neįstojant į Europos Bendruomenę, bijoma pasidaryti sėkmingos praeities ir patirties auka.

Tradicinis ir iki šiolei gerai tarnavęs Šveicarijos neutralitetas ar įsijungimas į neišbandytą, kolektyvią Europos sugumo struktūrą? Ribotas darbo prieinamumas užsieniečiams (tik valstybinis – Europos Bendruomenės nariams) ar atdaros sienos? Sugestijuojama, kad Šveicarija savo struktūra ir patirtimi galėtų tarnauti kaip pavyzdys, kaip modelis naujai Europos struktūrai, nes ji *yra Europa*. Ji yra mažybinė JTO, nors ir reikalinga reformų, bet jokiu būdu dar neatgyvenusi, nepasenusi ar pralenkta. Europos Bendruomenė šiandien yra visų pirma ekonominė – ūkinė bendruomenė, kurios tikslai yra politiniai: Jungtinės Europos Valstybės. Tačiau ji tol nebus politinė bendruomenė, kol nesukurs savo konstitucijos — europietiško modelio, kuriam pagrindu gali būti dabartinė Šveicarijos konstitucija.

Šveicarų politiką ir diskusijas šiuo metu dominuoja šie klausimai: ar įmanoma išlaikyti pilną laisvę Europos 340 milijonų gyventojų turguje? Kaip reguliuoti skaičių (Šveicarijoje) augančių pabėgėlių (nebūtinai politinių, bet Šveicarijos gerove naudotis siekiančių oportunistų)? Ir kokią politiką vesti, kokiais įstatymais reguliuoti azylio teisę, norint išlaikyti tautinį identitetą, socialinę taiką. Apsisprendimas yra lemtingas. Šveicarija nenori likti sala Europos centre, izoliuota arba save izoliavusi. Yra balsų, kurie skatina palaukti, kol išsivystys laisva Europos Bendruomenės prekyba. Skatinama neprarasti šaltų nervų ir tik palaipsniui įsijungti į Naująją Europą.

Tikimasi, kad Šveicarija dar šiuo dešimtmečiu taip atnaujins savo konstitucinius pamatus, kad dar tvirčiau stovės ant kojų. Sustiprėjusiu pasitikėjimu žengs į savo aštuntąjį šimtmetį, kaip viena iš aktyvių Europos Bendruomenės narių.

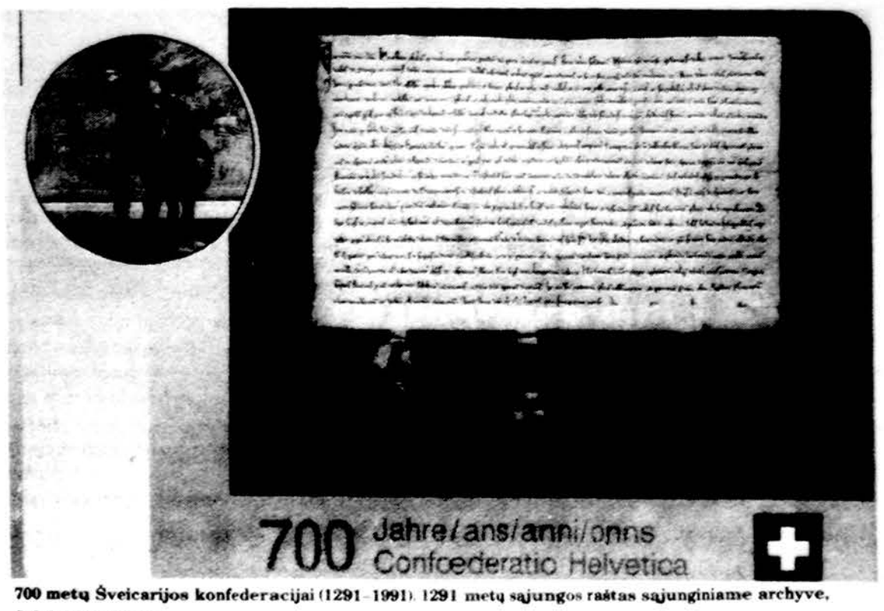

700 metų Šveicarijos konfederacijai (1291–1991). 1291 metų sąjungos raštas sąjunginiame archyve, Schwyz kantone.

Jaunųjų poezija: tarp istorijos ir ornamento

ARTŪRAS TEREŠKINAS

Paradoksalu, bet sunkiausia kalbėti apie tuos, kurie dalijasi su tavimi ta pačia patirtimi: apie tuos, kurie blaškėsi ir tebesiblaško Vilniaus universiteto kiemais, senamiesčio gatvėmis, ar tuos, kurie vaikštinėja rudenės Palangos takais, žiūrėdami į Rąžės vandenį ir braižydami popieriuje neišskaitomus savo eilėraščių ženklus; apie tuos, kurie tebesiklauso Katedros varpinės ir vakarais neturi kur grįžti — tik į šaltą išsinuomoto kambario tylą, ir apie tuos, kurie, apsisprendę pozityvios akcijos ryžtui, leidžia *Sietynus*, studijuoja užsienio universitetuose, ir galų gale apie tuos, kurie naktimis sėdi prie vyno taurės kur nors Kauno Žaliakalny, pozuodami trubadūrus, improvizuodami dekadentiškų eilėraščių grandines, žaisdami citatomis ir garsais.

Ir galbūt lengviausia apie juos ką nors ištarti, nes jautiesi esąs vienas iš jų ar bent vienas tarp jų: tavo pasakytas žodis tiek pat žeidžia juos, kiek ir tave.

Tai kalbėjimas apie išleidusius pirmąją knygą, rašančius antrą (kiti jau suspėję ir ją išleisti). Kuo jų eilėraščiai krenta į atmintį, kokie ryškiausi dvidešimtojo amžiaus galo Lietuvos žmogaus sąmonės brėžiai juose regimi?

Dauguma jaunų poetų, pastaraisiais metais išleidusių pirmąsias knygas — Vilniaus universiteto auklėtiniai: tai ir Valdas Daškevičius, Liudvikas Jakimavičius, ir Julius Keleras, Elena Karnauskaitė, ir Vytautas V. Landsbergis, Sigitas Parulskis. Universitetas, jame veikiąs Literatų būrelis, kuriam ilgą laiką vadovavo poetas Marcelijus Martinaitis, suformavo savitą, skirtingų poetų grupę, drąsiai laužančią sovietinės literatūros normas bei įpročius. Nykūs stingulio ir nevilties metai yra palikę jų patirtyje neištrinamas žymes. Tuo laiku labiausiai būti jaunam žmogui reiškė iš viso nebūti, užsidarius nuo išorės pasaulio, visuomenės abejingumo ir skepsio kiautu. **Valdas Daškevičius** eilėraščių knygoje *Sauja pelenų* (1989) rašo: *Nežadinkit manęs iš to letargo,/ skaidrus giedravalkis tegaubia man akis — /aš tiktai tiek šioj žemėj gyvas,/ kiek manęs nėra.* Tačiau ir nebuvimo ekstazėje privalome kalbėti: *Be atokvėpio reikia kalbėti / [. . .], nors balsą sukausto žodynas.* Žmogus Daškevičiaus eilėraščiuose — neišskaitomas hieroglifas, įrašytas akmeninėje steloje ir apsaugotas nuo tamsos tik smėlio rožių ir meilės. Meilė jam tampa atsvara skaudžiai, susimbolintai nebuvimo žemei.

Saujoje pelenų mėginama ištarti desperatišką susirūpinimą tauta, kuri vadinama gentimi:

O gentie prie užakusios atogrąžų upės,
apžavėta blizgučių ir žydrų kaspinėlių,
O gentie, nusilenkusi konkistadorams...

Čia išgiedamas ir ironiškas ditirambas imperatoriui („Ditirambas imperatoriui"), suvokiant, kad imperatorius gali nubusti kiekviename iš mūsų:

Didysis zombių imperatoriau,
lavonų vade nemirtingas,
tu pabundi kas šimtas metų,
ir vis kitokiu veidu.

Iki sterilumo išgrynintą Valdo Daškevičiaus poezijos erdvę suplėšo **Sigito Parulskio** eilėraščių riksmas. Gyvenimas tyčiojasi iš mūsų, tai kodėl gi mums iš jo nepasityčiojus, bravūriškai klykauja šio poeto eilėraščių knygos *Iš ilgesio visa tai* (1990) herojus: ***bjaurumas triumfuoja: / plaukas*** *rūgštynių sriuboj/ vertingesnis/ nei smaragdo akys/ ant mylimosios piršto.* Eilėraštyje — visa pasaulio bjaurastis, visa, kas iš-

Romas Dalinkevičius — Be pavadinimo, 1991

Iš sukaktuvinės Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Chicago'je parodos „Lietuvių dailės tiltas", vykstančios iki gruodžio 31 dienos.

kreipta, sugriuvę, kas įsispraudžia į mūsų vidų kaip alkanas hienos balsas. *Griuvėsiai — patogiausia kultūros kalba,* nes mes panašūs į tuos tolimų šimtmečių bastūnus, kurie siekė ne kurti, bet griauti. Net bibliniai herojai Parulskio poezijoje tampa groteskiškos tikrovės dalyviais: ***grupelė gašlių angelų / rajoninėj*** *dainų šventėj /prie autoparduotuvės/ su nugertais buteliais/ o už jų nugarų/ dirigentas Juozapas ir/ Marija nukorusi įdiržusias rankas/ iš dekoracijos/ o per veidą raudonos/ ašarų vėliavos/ vėjuje/ plakės* („Iki Kristaus").

Nors kančia kas rytą nubusti **griuvėsiuose ir *kančia yra tikėti*** *kad tavo/ kančia gali prikelti griuvėsius/ kad ji gali dvasią įskelti mirusiems sieloms daiktams,* toks tikėjimas gyvas visoje knygelėje. Už drastiškų, rėksmingų realybės pavidalų slepiasi lengvai pažeidžiama, ilgesinga Aukštaitijos kaimo vaiko siela, vaiko, kuris bijo *dabar savęs rašančio kalbančio alsuojančio dar labiau mylinčio.* Pats save teisdamas ir gindamas, kankindamas ir tyčiodamasis, galiu surimuoti ir tai, apie ką dūsavo Maironis ir Pranas Vaičaitis:

nežinau aš kitokios šalies
kurią mirdamas noriu paliest
(„Čia")

Kito Vilniaus universitetą baigusio poeto **Liudviko Jakimavičiaus** eilėraščių rinkinyje *Kitoj miško pusėj* (1989) istorija ir dabartis, gyvybė ir mirtis pasidaro vienalaikės. Visa, kas vyko, tarytum vyksta dabar, visa, kas buvo, būna šią akimirką ir būdavo daug sykių: *Stalinas vėl vadovauja Igorio žygiui...*

„Vilniaus Legendos parafrazėse" priartėjama prie Ričardo Gavelio romane *Vilniaus pokeryje* kuriamos sostinės vaizdinio. Tai ne istorinė didybė, bet kančia, griuvėsiais, neviltimi ir negalia dvelkiąs miestas:

Ir dabar, kas naktį girdžiu,
Vilniau,
įsikibęs į grotas,
beprotis durnanamy
kaukia vilko balsu.

Tokiame mieste gražiausia — negražios dispečerės, vėluojančios į darbą, ašara: įveikdami istorijos neteisybes, savo kasdienoje tveriame grožį.

Liudvikui Jakimavičiui savo jausena artimas **Vytautas V. Landsbergis.** Eilėraščių knygelėje *Pasakojimai apie namus* (1989) tarsi kino koliaže pro akis prabėga keisti ir absurdiški mūsų buvimo įvykiai: visa — netikra, visa — tik scenarijus, pagal kurį mes suvaidinsime savo gyvenimą:

Žodžiai tėra norėjimas —
apsimetėlių lunatikų ir genijų portretai,
iškabinti centrinėse miesto kartuvėse,
du angelai rėkiantį pranašą
veža blaivyklon,
Pilies skersgatvy
kikena pasileidusi dujokaukė,
ligoninės lange šypsosi Ieva,
prieš valandą pagimdžiusi Kainą
(svoris 3,6 kilogramo, protiškai neatsilikęs), Ieva norėjo
kad gimtų mergaitė
mes stovim tyloj
ir šitą tylą švenčiam —
prisipilame sklidinus žodžius,
susidaužiame krištolo kumščiais,
ir per pirštus į žemę
susigeria mūsų
tuščia atmintis.
(„Scenarijus")

Bet atmintis netuščia: joje įmanu pasistatyti namus.

Atmintis turi namus Juliaus Kelero poezijoje. Jo eilėraščiai — tai atminties namai. Antros knygos *Baltas kalėdaitis* (1990) atlanke poetas deklaruoja: „Bene geriausioji poezijos dalis yra sukurta, apmąstant praeitį. Praeities gramatika yra skaudi, bet ar ne toji skaudybė formuluoja esatį, ar ne tuomet suvokiama, kad laimim beviltišką ir pasmerktą ginčą su Laiku. Poezija nugali istoriją, blogiausiu atveju, pati tapdama istorija ir neišpjaustytais puslapiais, galimybių ar tiksliau negalimybių konvulsijom, mažiau ar daugiau lemtinga biografija ainių atminčiai".

Juliaus Kelero eilėraščiuose skaudi praeities gramatika išsakoma elegiško kalbėjimo tonu, rafinuota vaizdinių ornamentika:

puola žemyn mėnulis, ir paauglė vasara,
pasikėlus suknelę, brenda per naktį (— vėstančią
ilanką, kurią atpažįsti iš staigaus aukšlių šuolio —
blyksteli nelyginant anų laikų
lango šukės, išsvaidytos
aukštoj nekultūrintoj pievoj,
tėvonijoj)
(„Sutemos tėviškėj")

Poezija — mūsų protėvių ir mūsų pačių gyvenimo istorija, užrašyta krauju ant deportacinių vagonų 40-aisiais, ant partizanų kapų, įsibrėžusi į Sibiro ledynų tylą, į Kražių skerdynių verksmą, į Amerikos dangoraižių gausmą. Programiniu Juliaus Kelero eilėraščiu galima būtų laikyti „Namus praeity":

aš nenoriu būti retušuotas Vilniaus rentgenogramoje,
nes prisimenu cirką prie Lukiškių aikštės, Marijos
mergaičių gimnaziją, kurioj tu mokeisi, mažytį
Vilijos *garlaivį devyniolikto amžiaus*
pradžios Neryje, pamaldas už caro armijos pergalę
cerkvėse, kirchėse ir bažnyčiose
1914 metų vasarą,
kepėjų streiką, barzdotus žydus
per šabą garbinančius Jahvę; Lietuvių mokslo draugiją
aš mėginu praeityje atrast namus

Panašia elegiška kalbėjimo tonacija **skamba jaunos poetės Elenos Karnauskaitės** eilėraščiai knygoje ***Briedė*** *jūroje* (1990). **Tačiau jos eilėraščių herojė — visiškas šiandienybės vaikas. Jos protas ir jausmai užpildyti kasdienos rūpesčių ir darbų, moteriškų dienų rutinos.** Kasdieniame **skubėjime užsimirštama prieš nepažintą savęs bedugnę, ir tik susimąstymo akimirka atveria, kad mes susvetimėję, pavargę, užmiršę artimo meilės principą. Nuo miesto dulkių ir** skubos, savo **esmės užmaršties gelbsti tėviškės prisiminimas, Žemaitijos kaimas, kuriame viskas** sava ir tikra, **kiekvienas judesys** ar veiksmas **— prasmingas:**

viskas dabar yra *prasminga*
ir senoviškas laik*rodis be stiklo*
ir aptriušęs albu*mas be nuotraukų*
nesibaigiančios senelės kalbos
apie daržus apie šienapjūtę
senelio rankoj virpantis šaukštas
viskas dabar turi *prasmę*
kažkas pasibeldžia *tėvas krūpteli*
*kaltai ištykšta sriu****ba ant***
baltos sekmadienio staltiesės
(„Paskutinė vakarienė")

Kita poetų grupė — ne Universiteto auklėtiniai, tačiau ir jų kūryboje regėti panašios dabarties žmogaus problemos.

Aidas Marčėnas knygelėje *Šulinys* (1988) stilizuotu, „rilkišku" kalbėjimu pasakoja 1960 metais gimusios kartos gyvenimo istoriją, išsako ištuštėjimo ir susikaupimo, ieškojimo ir nusivylimo įtampą. Aidas Marčėnas — Vilniaus Pilies gatvės poetas, rimuojantis mažyčių kavinaičių šnabždesį su grindinio akmenų kaukšėjimu, Vilnelės čiurlenimą su bromose besislepiančių jaunuolių keiksmais. Eilėraščių subjektas — tarytum aidas, atskambantis iš istorijos gūdumų, aidas, kurį galbūt kada nors pakartos būsimieji:

esu svetimas savo balsui
šnabždesiams kurie giliai manyje
kaip *tuščiose menėse*
iš kurių *nerandu išėjimo*
ir tai ką *žinau apie save*
tėra kadai *ištarto žodžio aidas*
skiemuo kurį *bandau iššifruoti*
(„Aidas")

Tais pačiais metais išleidęs pirmąją eilėraščių knygą *Krintantis turi sparnus* (1988), **Kęstutis Navakas** pretenduoja į europietiškos poezijos tradiciją: Rimbaud, Baudelaire, Mallarme, etc. Tačiau daugybės žodžių sūkuryje tos pretenzijos dažnokai virsta tik gabalais saloninės prozos, kuri ritmingai iščiauškama prie arbatos puodelio ir kuriai esminga tik ritmas, tik beprasmiai taktiškas garsų skambesys:

prieš akis citatų trasos
viena jų pataiko
į netvirtą tavo dvasią
mintys išsikraipo
nuo arbatoje šaukštelio
ratilėliai sklaidos
o ant jų paniuręs tavo
veiauaoeidas
(„Meditacija prie arbatos puodelio")

Citatos lieka citatomis, žodžiai tarsi inflaciniai rubliai subyra į mūsų kišenes ir klausą, jos nepaliesdami: *juosta į vakarą kambario stiklas / priemones gvelbiasi tikslas // kur nuvarys nujuodusiom gatvėm / mus prigvelbus vienatvė* („Vienatvės bliuzas"). Tačiau Navako eilėraščiuose atsiskleidžia simptomiška, beprasmybės nugalėta mūsų gyvensena.

Žodžio infliacija pažymėtas ir visai kitokio poeto **Stasio Stacevičiaus** eilėraščių rinkinys *Vienkiemio valanda* (1980). Jame mėginama konstruoti dabarties kaimo žmogaus pasaulėvaizdį, tačiau ta konstrukcija — paviršutinė, estradiška. Skaitydamas Stacevičiaus, estradinio kaimo poeto, eilėraščius, dedikuotus kaimo mokytojams, bibliotekininkei, kitiems kaimo žmonėms, jautiesi patekęs į sovietinio kolchozo šventę, kurioje skaitomi eiliuoti sveikinimai, koncertuoja saviveikliniai šokių rateliai:

Ne taip jau paprasta istoriją žinoti
senos trobos ir turtą susikrauti.
Čia visko po truputį žemė duoda,
o sodo lapų derlius — pats gausiausias.
(„Vienkiemyje")

Mėginama suvokti žemdirbišką Dzūkijos išmintį, kreiptis į Vinco Krėvės *Raganių*, išsakyti esminius žmogaus būties klausimus, bet visa — tik bendrų, nieko nereiškiančių žodžių sangrūda: *Negalima išgerti viso Merkio/ vandens ir vyno, vyno ir vandens,/ po laikinuoju mėnuliu gyvenant,/ po saule atvira ir laikina* („Laikinė"). Ar iš tikro tokia ištuštėjusi lietuviško kaimo sąmonė?

Auris Radzevičius-Radzius eilėraščių knygoje *Ornamentas vietoj laivo* (1990) savo sąmonės tuštumą maskuoja ekstravagantiškų poetinių ornamentų raštu. Poetiniuose ornamentuose skleidžiasi haliucinacinio, LSD sukelto, grėsmingo pasaulio pavidalai: *krūtyje pragaro mašina/ gamina pinigus su netikrais angelais / per žydrą muzikos paviršių / rangosi kirmėlės aplipę geltonais žiedlapiais...* („Krūtyje pragaro mašina"). Grėsmė — svarbiausias Radziaus eilėraščių subjekto jausmas, ji — pagrindinis rinkinio žodis: bijau grėsmingų gipsinių žmonių, vaikščiojančių gipsinėmis alėjomis, bijau radiacijos ir nemeilės. Eilėraštyje „Grėsmė VIII" rašoma: *Gersime gersime gersime / Gersime gersime iki užtroškimo / Vėsų kapinių vandenį / Vėsią požemio baimę.* **Baimė ir grėsmė paverčia žmogų manekenu, kuris nepajėgia ir nesistengia suvokti aplinkinio pasaulio, besiveržiančio į ji savo chaosu ir bjauriu. Tokio žmogaus akyse atsispindi pradžios chaosas, priartinantis ji prie mirties:** *Rudens mieste, tu arti mirties, tavo dukterys / gimdo šungalvius.* **Realybė — tarsi beribė upė, užliejusi mus ir nešanti nežinia kur.**

Aptarti jaunieji poetai — be galo skirtingi, tačiau juos suartina skausminga istorinė patirtis, neleidžianti nei sėdėti po balta akacija, nei šaukti tautą — sėdima ant šalto šaligatvio, tarp pilkų daugiaukščių, žiūrint į atomine grėsme alsuojantį dangų, šaukiantis artimo meilės, mylimosios rankų, idiliškos praeities atsiminimų, prarasto Rojaus vaizdyno:

ji mato, kaip šventoriuj po aptilusiais bukmedžiais
snaudžia apšalusios kurapkos, kaip žilas apaštalas,
prilaikydamas juodą sutaną klaupiasi prieangy, kaip tu
ištiesi ranką, ieškodama mano peties, bet teužčiuopi
sužvarbusią tėvoniją, nuklotą sutrūkusiais sniego rožančiais.

Julius Keleras, „Sniego rožančiai"

Jadvygos Paukštienės piešinys

Dalyvauja Lietuva

LAIKO PUSNYSE: KALĖDINĖS MINTYS

KALĖDŲ SAULĖJE

Jaunystės Bičiuliui Kaminskui

Čiuožia metai
Kaip vaikai ant ledo,
Sukamės ir mes
Su jais kartu —
Ir dažnai paslystam
Nieko neatradę —
Keliamės ir skubam
Vėl ratu —

Skrieja metų elnias,
Sninga vėl Kalėdos —
Lekiame per gelmę
Metų bėgančių,
Bet taip greitai vysta
Ir gyvybės žiedas —
Metų saulę nešant
Ant trapių pečių —

Laikas pusto metais,
Skrisdamas palaukėm,
Ar ir vėl pražys
Jaunystės radasta?
Ir vis ieškom laimės,
Saulės metų laukiam,
O ledėja upės
Virpanti brasta —

ŽARIJŲ LIEPTAS

Paskutinio metų mėnesio
Žydintį vidunaktį
Dangus atveria žvaigždėtas duris
Į amžinybės menę —

Prie arnžių židinio ugniavietės
Lemtis lopo seną metų apsiaustą
Juodais ir baltais siūlais —
Dovaną žemės vaikams —

Laikas — ateities Žvaigždininkas —
Žarsto žvaigždžių žarijas
Ir šnabžda slėpininga kalba,
O žemėje — sudunda dvylika dūžių —

Vilkdama mūsų sapnus
Seno apsiausto lopiniais,
Lemtis palaimina:
— Tebūnie —

Žengdami
Dovanotų dienų grindiniu,
Irkluodami vilties liaunąjį luotą
Sustojam Naujo Kelio kryžkelėj: —

Ar pereisim žarijų lieptą
Basi, nepalikę pėdsakų?
Ar vilties lengvi luoteliai
Neįstrigs seklumon?

Nes jūra vis senka —

„Draugo" kultūrinio priedo 1991 metų turinys

LIETUVA

a. ll. Žuvusieji ir mes 1.26
a.a. ll. Ne vieni 1.19
a.a. ll. Kai kalbamės savo tarpe... 2.9
a.a. ll. Vaizdai ir laisvės kova 2.23
a.a. ll. Ateitį regim tėvynės laimingą 3.2
a.a. ll. Simpoziumas „The Baltic Crisis" 3.23
a.a. ll. Lietuva — pasaulio sąžinė 5.11
a.a. ll. Dainos tauta 5.18
a.a. ll. Landsbergis televizijoje 5.25
a.a. ll. Iš gedulo į viltį 6.15
a.a. ll. Rūpestis Lietuva — bet jau kita forma 11.2
a.a. ll. Sudiev, Tarybų Sąjunga 12.14
a.a. ll. Annus mirabilis 1991 12.28
ALŠĖNAS, Stasys. Privatizacija Lietuvoje 10.26, 11.2
a.v. ll. Klouno arija 6.8
ar. / v.g. ll. Rytas 9.7
a.v. ll. Leidžiasi uždanga 1.12
BAGDANAVIČIUS, Vytautas. „Lietuvą Dievas apveizdi ir gina..." 11.30
BALAŠAITIENĖ, Aurelija. Atviras laiškas „Stebėtojui" 7.13
BAREIKAITĖ, Sesuo Margarita. Viena kalba, kurią supranta visi žmonės... („Caritas" veikla Lietuvoje) 12.21
BARTUSEVIČIUS, Antanas. Illinois universiteto studentai reikalauja: Laisvę Lietuvai 2.2
BAUŽYS, Juozas. Kultūra kaip argumentas Lietuvos nepriklausomybei 6.1
BAUŽYS, Juozas. Nuo užslėptojo Dievo iki Konstitucijos. Šiemetinė Lietuviškųjų studijų savaitė Dainavoje 9.21
BAUŽYS, Juozas. Poezija, laisvė ir tautos gerovė. Vienuoliktasis Ateities kultūrinis savaitgalis 12.14
BIELIAUSKIENĖ, Jadvyga. Brangiausieji Lietuvos vaikai 11.16
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Mintys ir kliūtys, talkos ranką tiesiant 4.6
BULAVAS, Vladas. Lietuvos tautinė bibliografija ir išeivijos spauda 2.23
Dėmesio Mažosios Lietuvos likimui 11.9
GIEDRAITIS, J.L. Dėl de jure ir de facto 7.6
GIRNIUVIENĖ, M... Lietuvos Respublikai konstit...ą ruošiant. Dviejų konstitucinės teisės mokslininkų (Barnabas Johnson ir Lowry Wyman) mintys apie Lietuvą 5.11
GOŠTAUTAS, Stasys. Įspūdžiai iš Lietuvos politinio ir ekonominio gyvenimo 1.19
GOŠTAUTAS, Stasys. Šiek tiek apie kultūrinį gyvenimą Lietuvoje 4.13
IR Tilžės akto įpareigojimo keliu 11.30
JUOZAITIS, Arvydas. Demokratijos principai ir Lietuvos politinė patirtis (1988-1990) 10.19
JUOZAITIS, Aurimas Marijus. Keletas minčių apie Lietuvos švietimo reformą 7.27
KELERAS, Julius. Prozininkas, rašytojas, politinis kalinys... (Pokalbis su Eugenijum Ignatavičium) 11.30
KONDRATIENĖ, Virginija. Lietuva ir Kaliningrado sritis 9.28
kž „Kairės" ir „dešinės" debatai Lietuvoje 6.29
kž Jelcinas, Gorbačiovas ir „politinė kultūra" 11.9
Laiškai iš Vilniaus 3.9, 3.16
LANDSBERGIS, Vytautas. Ką Kovo vienuoliktosios aktu padarėme 5.11
LANDSBERGIS, Vytautas. Tiktai nepasitraukit iš laisvės kelio... 5.25
LANDSBERGIS, Vytautas. Baltijos laisvė ir Europos ateitis 9.7
LANDSBERGIS, Vytautas. Kalba Jungtinėse Tautose 1991 m. rugsėjo 17 d. New York'e 9.21
LAPKUS, Danas. Paremkime gera darančiuosius 10.5
Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerija. Amerikos mokytojai — Lietuvos mokyklai 1.5
Lietuvos televizija, jos vaidmuo ir perspektyvos. Kalbamės su Raimondu Šeštakausku 7.27
LIULEVIČIENĖ, Aušra. Apie Beethoven'o Devintąją, apie laisvę ir rūpesčius. Kalbamės su Vytautu Landsbergiu 5.25
LIULEVIČIUS, Cytis ir WIENSCH, Megan. Le Monde ir Lietuva 1.26
MATELIS, Bronius. Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos rūmai tapo laisvės ir nepriklausomybės simboliu 3.23
Mažoji Lietuva šaukiasi. Kreipimasis į Lietuvos Respublikos prezidentą ir parlamentą 9.28
McGARY, Daina. Vasario Šešioliktoji ir demokratija 2.16
MELNIKAS, Petras. Lietuvių rašytojų sąjungos veikla, planai ir viltys 9.14
MOCKŪNAS, Liūtas. Nauji vėjai Santaros-Šviesos suvažiavime 10.19
NAKAS, Viktoras. Bush'as, Gorbačiovas ir Lietuva 7.13
NARBUTAS, Šiaurys. Vienybė sutvirtino kraujas 2.2
NARBUTAS, Šiaurys. Keturi jaunuoliai apie dabartį ir viltis 2.2
NARBUTIENĖ, Edita. Lietuvos ir Amerikos lietuviai — pasikalbėkime atvirai 2.9
NAZARAITĖ, Edita. Naujos komunizmo metamorfozės 2.2
PABEDINSKAS, Jonas. Dramatizacija, informacija ir dezinformacija 4.13
PABEDINSKAS, Jonas. Apie ekonomiją ir opoziciją Lietuvoje 7.13
PABEDINSKAS, Jonas. Specveikėjai 7.27
PABEDINSKAS, Jonas. Ką dabar daryti VLIKui? 9.14
PABEDINSKAS, Jonas. Verslas Lietuvoje — svajonės ir realybė 10.19
PALUBINSKAITĖ, Milda. „Antroji Jeruzalė" — gaivinama abipusėm pastangom 2.9
PALUBINSKAS, Aidas F. 16 + 11 = begalybė 3.9
PAVILIONIS, Rolandas. Vilniaus universitetas: kultūros prasmė ir reikšmė 7.6
p.d.q. Revoliucijos Europoje apmąstymai 1.5
PEMPĖ, Kęstutis. Sugrįžusi kūryba 4.13
PETRUTIS, Petras. Apie SODRĄ — Lietuvos socialinį draudimą. Pokalbis su Evaldu Kliučinsku 1.5
Pirmosios Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo metinės — Petras Petrutis, Vaclovas Kleiza, Valdas Adamkus, Leonas Narbutis 3.23
PLATELIS, Kornelijus. Kultūra ir laisvė 11.23
p.m./u.c. Antis — ankstyvas Lietuvos atgimimo garsas 1.26
Poezijos diena Chicago'je: pasikalbėjimas su Algirdu Titu Antanaičiu 5.11
Pokalbis su Lietuvos ambasadorium JAV Stasiu Lozoraičiu 12.14
RAZMA, dr. Antanas. „Tikiu, kad mes savo tautos neapvilsime" Pasikalbėjimas su JAV LB Krašto valdybos pirmininku10.5
REMEIKIS, Tomas. JAV politikos Lietuvos atžvilgiu analizė 5.18
Romualdas Ozolas ir Juozas Tumelis Chicago'je 10.12
sk Apie lietuvius ir Lietuvos žydus 4.20
STEBĖTOJAS. Nuotrupos iš Landsbergio viešnagės 6.29
SUŽIEDĖLIS, Saulius. Lietuva šiandienos ir praeities šviesoje 9.7
ŠIPAILAITĖ-KELERIENĖ, Birutė. Niekuomet neužmiršti ir mums... 6.15
ŠMULKŠTYS, Julius. Demokratija Lietuvoje 11.9
TALIJŪNAITĖ-BARTUSEVIČIENĖ, Meilutė. Kodėl atsistatydino Lietuvos Respublikos Ministrė pirmininkė Kazimiera Prunskienė? 2.2
Tilžės akto minėjimas 11.9
V. Ir knygos turi savo likimą! 7.6
VALANTIEJUS, Jonas. Demokratija Lietuvoje 11.16
VANAGŪNAS, Stasys. Apie Sovietų Sąjungos kelią į teisinės valstybės statusą 1.5
VENCLOVA, Tomas. Praeities svoris ir mūsų ateitis 5.4
v.g.l. Slaptoji kalba 9.21
VISVYDAS, Pranas. Nuostabus rugpjūtis 9.14
ŽYGAS, Juozas. Septintasis mokslo ir kūrybos simpoziumas 4.20

BENDROS TEMOS

Alternatyvinė Žmogaus teisių konferencija Vilniuje 9.21
kž Rumunų rašytojai apie Rumunijos neviltį 6.22
LANDSBERGIS, Algirdas. Pavasarinė PEN konferencija Budapešte 5.18
PEN klubo pranešimas apie kalinamus rašytojus 12.14
sk Estų poetas gvildena sovietinę imperiją 6.1
sk. Vaclav Havel aptaria dabarties problemas 9.28

RELIGIJA IR FILOSOFIJA

a. ll. Velykinė paslaptis ir laisvės pažadas 3.30
a. ll. Padėka už Lietuvą (ir už mūsų išeivišką likimą) 11.23
a.j.z. Adventinis seminaras. 11.30
BAGDANAVIČIUS, Vytautas. Dievo įsikūnijimo reikšmė žmogaus sampratai 1.12
BAGDANAVIČIUS, Vytautas. Birutės Pūkelevičiūtės mišių interpretacija 6.15
BENDIKAS, Valteris. Naujas lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčios vyskupas Hansas Dumpys 9.14
GERULIS, Eugenius. Eutanazijos klausimą apžvelgiant 11.16, 11.23
jp Czeslaw Milosz apie teokratinės valstybės pavojų Lenkijoje 10.26
KURAITIS, Pranas. Iš „Filosofijos" 4.13

RUBŠYS, Antanas. Hermeneutika ir apokaliptinis pradas Šventame Rašte 3.30
RUBŠYS, Antanas. Nežemiškas proveržis žemėje 3.30
SAULAITIS, Antanas, SJ. Kalėdų teisingumo galia 12.21
V. Bgd. Prarastas vartotojas Markso mokslo 10.5

ISTORIJA

ADOMĖNAS, Antanas. Disertacijai apie išeiviją pavirtus knyga. Autoriaus retrospektyvinis žvilgsnis į savo veikalą 1.12
BAGDANAVIČIUS, Vytautas. Vilniaus Kazimieras 19-ojo šimtmečio grožinėje literatūroje 3.2
D. F. Įdomus dokumentas Balzeko muziejaus rankraštyne 10.5
lm Paskaita apie Simoną Daukantą 11.23
MELNIKAS, Petras. Apie Rusijos istoriją ir laisvę 7.6
SAMUOLIENĖ, Sigita. Gyvenamas namas Kaune, Motiejaus Valančiaus gatvė, Nr.6 Kauno vyskupijos kurija. Istoriniai tyrimai 1.19
SUŽIEDĖLIS, Saulius. Lietuva šiandienos ir praeities šviesoje 9.7
VENCLOVA, Tomas. Istorija — nuodėmės sfera, bet istorija ir išvaduoja 11.16

LITERATŪRA

BANDORIENĖ, Živilė. Laiškas į Ameriką: sugestijos ir impresijos (1) 9.7
DUNDZILA, Audrius. Asmens ir visuomenės konfliktas Antano Škėmos „Kalėdų vaizdelyje" 1.19
GAUČYS, Povilas. Pokalbis su Aušrine Pavilioniene 9.14
GIRNIUS, Juozas. Žmogaus prasmės žemėje poezija 5.11
IGNATAVIČIUS, Eugenijus. Meilės kalbėjimas 9.14
JONYNAS, Vytautas A. Kazio Bradūno poezijos rinktinė Lietuvos jaunimui 1.12
JUŠKAITIS, Jonas. Eilėraštis skrydžiui 7.13
KAZLAUSKAITĖ, Asta. Mūsų brangiausias lobis 12.14
KELERAS, Julius. Kelios mintys apie Janinos Degutytės poeziją 2.9
KELERAS, Julius. Ne vien šokiruoti (Vytauto V. Landsbergio poezija) 9.21
KELERAS, Julius. Kornelijaus Platelio poezija 11.2
KELERAS, Julius. Žodis, kuris gali keisti gyvenimus 12.14
KELERTIENĖ, Violeta. Literatūros premija — Kostui Ostrauskui 4.27
MELNIKAS, Petras. Santvarkos ir sąlygos literatūroms 7.20
MELNIKAS, Petras. Įvairumas Lietuvos prozoje: nuo buities iki magijos 11.2
NAZARAITĖ, Edita. Rašytojų laisvė diktatūroje ir demokratijoje 2.9
NAZARAITĖ, Edita. Moters paveikslas jaunųjų prozininkių kūryboje 6.8
Paskirta LRD literatūros premija 11.23
TATULĖNAS, R. Atėjom ir nuėjom su meile ir daina. Poetą Vincą Stonį prisimenant 3.2
TEREŠKINAS, Artūras. „Pašalpa ir penėkslis Dūšios..." 11.23
TEREŠKINAS, Artūras. Jaunųjų poezija: tarp istorijos ir ornamento 12.28
Tomas Venclova „Vilenica" premijos laureatas 3.23
ZALATORIUS, Albertas. „Dėsniai, kurie niekados negesta" (Iš įvado Antano Vaičiulaičio raštų rinktinei *Tavo veido šviesa*) 6.22

ĮVAIRŪS MOKSLAI

GIMBUTAS, Jurgis. Kraštotyrinės naujienos Lietuvoje 7.20
KELERTIENĖ, Violeta. Dėl UIC Lituanistikos katedros vaidmens ruošiant vertėjus 2.2

MUZIKA, KONCERTAI

A. M. Nuo Kettle Moraine iki Baltijos jūros (Pokalbis su Algiu Byla) 12.28
BEKIONIS, Robertas. Pirmasis tarptautinis M.K.Čiurlionio konkursas įvyks! 5.18
BENDIKAS, Valteris. Tėviškės parapijos chorui 40 metų 3.30
BOGUTAITĖ-DĖDINIENĖ, Nijolė. Povilas Stravinskas West Chester universitete 5.18
JELIONIENĖ, Sofija. Netilstantis Sekminių ragelis. Balio Pakšto metinėms 4.6
KONČIUS, Juozas. Lietuvos Operai septyniasdešimt metų: muzikas Alvydas Vasaitis apie savo viešnagę Lietuvoje 3.30
KUČĖNIENĖ, Dalia. Lietuvių muzikos šventei artėjant 4.6
KUČĖNIENĖ, Dalia. Laukiame Vilhelmo Čepinskio koncerto Chicago'je 9.14
MARTINAITYTĖ, Nijolė. Sonatos ir Roko Zubovų koncertas Chicago'je 1.12
MAŽINTAS, Egidijus. „Dainavime visas mano pasaulis" (Gražina Apanavičiūtė) 4.20
MAŽINTAS, Egidijus. Menininko kelias (Arnoldas Voketaitis)11.9
NARBUTIS, Leonas. Rožė, kurią mums dovanojo 4.6
PALIONIS, Saulius. Gražina Apanavičiūtė dainuoja Chicago'je 5.18
PETRAUSKAITĖ, Danutė. Žvelgiant į Lietuvos smuikininkų nueitą kelią: mintys po Vilhelmo Čepinskio koncerto Chicago'je 10.12
PETRAUSKAITĖ, Danutė. „Muzika tautas skiria ryškiau negu žemės sienos" 10.26
PETRUTIS, Petras. Apie „Steel Grin" pastatymą Chicago'je: pasikalbėjimas su kompozitorium Petru Aglinsku 1.19
PETRUTIS, Petras. „Malonu dainuoti saviškiams": pasikalbėjimas su soliste Jina Varyte 2.23
PETRUTIS, Petras. Povilas Stravinskas Amerikoje: pasikalbėjimas su Lietuvos pianistu 3.2
PUŠKORIUS, Kazimieras M. Trečiasis Tado Navicko albumas fortepijonui 12.7
Ritos Dagienės rečitalis Chicago'je 2.16
ROCIŪNAS, Vacys. Čiurlionis — lietuvių tautinio meno ansamblis, 1940.1.15 — 1991.10.27 12.28
RUGIENIENĖ, Liūda. Lietuvos konservatorijos solistės Amerikoje 7.20
Sezono pradžia Vilniaus Filharmonijoje 10.26
SKAISGIRYS, Kazys. Muzikos premija — Alvydui Vasaičiui 4.27
ŠIMKUS, Algis. Septintoji lietuvių dainų šventė Amerikoje 6.8
ŠIMKUS, Algis. Vilniaus operos ir baleto svečiai Chicago's muzikos šventėje 6.22
VENCLAUSKIENĖ, Loreta. „Margučio" koncertas Chicagoje 3.23
VENCLAUSKIENĖ, Loreta. Lietuvos Operos solistų koncertas Chicago'je 5.4
VENCLAUSKIENĖ, Loreta. Didžioji mūsų šventė 6.29
VENCLAUSKIENĖ, Loreta. Degutytės poezijos popietė muzikos požiūriu 7.27
ZUBOVAS, Rokas. Pokalbis su Sigute Stonyte ir Jurgiu Karnavičium 7.27
ŽYGAS, Juozas. Į laisvę su daina 3.23
ŽYGAS, Juozas. Solistai iš Lietuvos „I Lituani" pastatyme 4.13
ŽYGAS, Juozas. „I Lituani" pastatymo laukiant 5.4

MENAS, PARODOS, KINEMATOGRAFIJA

Anastazijos Tamošaitienės gobelenų paroda 5.4
Apie „Bilietą į Tadž Mahalą". Pokalbis su filmo režisierium Algimantu Puipa 2.16
CHADARAVIČIUS, Tomas. Atokvėpis bėgime: žvilgsnis besiartinant. Apžvalginė lietuvių meno paroda „Dailė '91" 2.23
DAUTARTIENĖ, Vida. Lietuvos dailininkų paroda-varžytinės 5.25
Fotografijų parodos Lemont'e (Algimanto Kezio, Mindaugo ir Algimanto Černiauskų) 4.6
JONYNAS, Vytautas K. Algirdą Kurauską prisiminus 10.5
„Keičiamės vertybėmis, padėdami vieni kitiems..." Pirmosios etnografinės parodos, atvežtos į Ameriką iš Lietuvos, proga pokalbis su Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejaus direktorium Eugenijum Skrupskeliu 3.16
KEZYS, Algimantas. Vilius Naujikas — vienas iš Lietuvos fotografijos mokyklos bendražygininkų 4.13
KEZYS, Algimantas. Lietuviškų filmų festivalis Chicago'je 5.18
KEZYS, Algimantas. Liūdnų, bet ramių emocijų vaizdai (Mindaugo ir Algimanto Černiauskų fotografijos) 6.8
KEZYS, Algimantas. Nelės Žukauskaitės-Zirnite ofortų paroda 7.6
KEZYS, Algimantas. Anastazijos Tamošaitienės kilimai 7.13
KEZYS, Algimantas. Lietuvių išeivijos dailės apybraižos prospekto reikalu. Pokalbis su prospekto vadove dailėtyrininke Ingrida Korsakaite 9.21
KEZYS, Algimantas. Akvilės Zavišaitės testamentinis vaizdų palikimas 7.20
KEZYS, Algimantas. Algirdas Kurauskas (1923-1986) apie kūrybą 9.28
KEZYS, Algimantas. Marijos Strasevičiūtės darbų parodą aplankius 10.5

KINČIUS, Alg. 17-ji dailės paroda Kultūros židinyje, New York'e 4.13
KIZNIS, Juozas. Lietaus piešinių paroda (Jūratės Račinskaitės dailės paroda New York'e) 4.13
KORSAKAITĖ, Ingrida. Menas, gaivinęs lietuvių dvasią (Lietuvos grafikų darbų parodą atidarant) 5.11
KRIVICKIENĖ, Laima. Apžvalginė lietuvių meno paroda Chicago'je (nuo vasario 16 iki kovo 11 dienos) 1.26
KRIVICKIENĖ, Laima. M.K.Čiurlionio galerija — kultūros židinys išeivijoje 4.20
KRIVICKIENĖ, Laima. Kad būtum visada gyva (Lietuvos grafika — didžiajai Lietuvių muzikos šventei Amerikoje) 5.4
KRIVICKIENĖ, Laima. Lietuvos dovana mums 5.4
KUČĖNIENĖ, Dalia. Lietuviškų filmų festivaliui Šiaurės Amerikoje prasidedant. Apie Lietuvos kiną pasakoja Donatas Pečiūra 3.2, 3.9
LAPKUS, Danas. Laiškas išeivijos dailininkui 3.23
LAPKUS, Danas. Lietuvos grafikos ir akvarelės varžytinės 5.4
LAPKUS, Danas. Algimanto Kezio apžvalginėje parodoje 6.1
LAPKUS, Danas. Sėkmingos lietuvių dailės varžytinės 6.22
Lietuvos dovana Amerikos lietuviams: paroda „Lietuvos prisiminimai" 3.9
LMN Dailininko Algirdo Kurausko darbai keliauja į Lietuvą 9.21
Marijos Strasevičiūtės paroda Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje 9.14
MATRANGA, Viktorija. Algirdo Kurausko kūryba ir įtaka išeivijai 10.12
MIELIULIS, Juozas. Kritikos kritika. Meno parodos „Dailė '91" Vasario 16 - Kovo 11 dienomis proga 3.16
MIELIULIS, Juozas. Pora pastabų apie vykstančias parodas 6.15
MISIULYTĖ, Nida. Pokalbis su dailininke Nele Žukauskaite-Zirnite 6.1
NAKAS, Alfonsas. Kajetono Sklėriaus paveikslų Čiurlionio galerijoje reikalu 7.6
PLUKAS, Vytautas. Medalis iš Lietuvos VI Mokslo ir kūrybos simpoziume 1.5
RENECKIS, Arvydas. Dailės premija — Algimantui Keziui 4.27
R.B. Grupinė Vilniaus dailininkų paroda Lemont'e11.9
SUBATNIEKIENĖ, Rūta. „Lietuvos prisiminimai"11.30
Sukaktuvinė dailės paroda Balzeko muziejuje11.9
Š. N. Alberto „biznis" Kaune 1.5
ŠULAITIS, Edvardas. Sukaktuvinė Lietuvių fotografijos paroda Chicagožžje 12.7
TARABILDA, Rimtas. Dovana Čiurlionio galerijai (Žodis atidarant Lietuvos grafikų parodą) 6.22
„Už nepriklausomą Lietuvą": lietuviškų filmų festivalis Šiaurės Amerikoje 2.16
UOGINTAITĖ, Gintarė. Akvilė Zavišaitė ir gąsdinanti būtis 6.15
V. Skulptūrų ir tautodailės paroda Michigan City, Indiana 12.21
VAŠKEVIČIENĖ-VAL, Loreta. Taikomosios dailės parodą „The New Art Forms" aplankius 11.16
VISVYDAS, Pranas. Didžiulę freską užbaigus 1.19
VISVYDAS, Pranas. Lietuvės grafika kalnų miestelyje (Virginija Šiaučiūnaitė) 11.30
VISVYDAS, Pranas. Nusitrynusi informacija 12.7
V.R. Ritos Bulovaitės paroda 10.12
ZARANKA, Pranas. Jurgio Daugvilos triptikas Dievo Apvaizdos bažnyčioje Southfield, Michigan 9.14
ŽYGAS, Juozas. Bėkim, bėkim, dangus griūna! 7.20

TEATRAS

Algirdo Landsbergio „Idioto pasaka" Slovenijoje 11.30
BLEKAITIS, Juozas. Teatro premija — Vytautui Valiukui 4.27
DIMBELYTĖ, Jolita. Akimirka tarp gimimo ir mirties 12.7
Juoz. Pr. Chicago's teatruose. Motinos ieškotoja: Sibille Pearson „Phantasie" 1.19
Juoz. Pr. Chicago's teatruose. Pulitzer laureato drama: August Wilson „Joe Turner's Come and Gone" 1.26
Juoz. Pr. Chicago's teatruose. Miuziklas, Broadway ėjęs 6,137 kartus: „A Chorus Line" 2.2
Juoz. Pr. Chicago's teatruose. Prokofiev'o opera Lyric teatre 11.30
LANDSBERGIS, Algirdas. Teatrinis laiškas iš Vengrijos: pasivaikščiojimas po Budapešto teatrus 9.14
Lietuvos teatras New York'e 5.25
OSTRAUSKAS, Kostas. Iš „Eloizos ir Abelardo" 4.27
PRUNSKIS, Juozas. Šiaulių Dramos teatro spektaklis Chicago'je 12.14
PRUNSKIS, Juozas. Lietuvos šokėjai „Chicago Tribune" balete 12.21
SRUOGAITĖ, Dalia. Komunistinės nostalgijos „Šėpos" spektaklyje 10.5
ŠULAITIS, Edvardas. „Šaltkalvis" Lietuvoje 4.20
ŠULAITIS, Edvardas. Chicago's aktoriai Lietuvoje 7.6
žry New York'o kritikai apie Vilniaus Jaunimo teatrą 7.6

POEZIJA

ALĖ RŪTA. Tokią aš tave matau: Marijai Gimbutienei 2.23
„ANTIS". Lietuvos valstybė 9.7
ATENCIA, Maria Victoria. Iš „Švenčiausios Karalienės ekstazių". Vertė Birutė Ciplijauskaitė. 1.5
AUGINAS, Balys. Girta mirtis; Saulės grąža; Rūpestis; Rasa 7.6
AUGINAS, Balys. Laiko pusnyse: kalėdinės mintys 12.28
AUGUSTAITYTĖ-VAIČIŪNIENĖ, Juozė. Vilnius 3.9
BELEŠKAITĖ-GRAŽULIENĖ, Nijolė. Nežinojom; Raudojėliai; Akys 3.23
BRADŪNAS, Kazys. Iš rinktinės *Įaugom Nemuno upyne*' 1.12
BRADŪNAS, Kazys. Apeigos tautos šventėje 1.19, 9.7
BRADŪNAS, Kazys. Kraujo rasa 2.16
BRADŪNAS, Kazys. Šventoji versmė 5.11
BRADŪNAS, Kazys. Brolių kapai; Po pamaldų Kanadoje 6.1
BRADŪNAS, Kazys. Bučiuoju tėviškei ranką; Rudeniškas prisiminimas; Rudenio naktį 10.5
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Aukos Lelija: devynios raudos arba pasikalbėjimai su mirusiais laidotuvių procesijoje 2.2
BRAZDŽIONIS, Bernardas. Šaukiu aš tautą; Šiaurės pašvaistė; Mano protėvių žemė; Tėviškės dūmai 9.7
DEGUTYTĖ, Janina. Purpuru atsivėrusi; Kelio pradžia; Pilnom siaubo akim; Kas rytas dieną kaip dovaną; El Greco; Dvi gulbės ant mirštančio ežero; Sudie, baltas paukšti, sudie; Vidurnakčio naktis; Taip lengva išeiti auštant 2.9
Iš „Anties" repertuaro. Gintaras PATACKAS: Nauji metai; Tremtis. Algirdas KAUŠPĖDAS: Neplanuoti augalai; Zombiai. „Anties" 1990 metų koncertų užsklandinė daina: Lietuvos valstybė 1.26
Iš Povilo Gaučio prancūzų poezijos antologijos: Paul VALERY: Netikra mirtis; Paul ELUARD: Tavo plaukai; Guillaume APOLLINAIRE: Atsidavimas; Jules SUPERVIELLE: Lietaus lašas; Philippe SOUPAULT: Ašigaliai; Jacques PREVERT: Pusryčiai; Marie NOEL: Mirtis ir jos liūdnos rankos; Joseph Hean LANZA DEL VASTO: Vitražas 5.4
JUŠKAITIS, Jonas. Varpai; Antano Miškinio vakare; Amžiną atilsį 4.13
JUŠKAITIS, Jonas. Kaunas; Dariaus kraujas; Antano Miškinio vakare; Ateina vakaras; Ant mūsų žemės iš visų kraštų; Žara virš rugių 7.13
KELERAS, Julius. pirmasis kraujas 2.16
KELERAS, Julius. Tremtiniai 6.15
KELERAS, Julius. svetimas laikraščių pardavėjas kas rytą gieda; vidurdienis slenka į vakarus, ir aš meginu suprasti; bet nevalia; Chicago: gailestinga aušra 7.20
KELERAS, Julius. **** (žadėta užuomina); vasaros laidotuvės, michigan 10.12
KELERAS, Julius. Štai kūdikis atgauna kvapą; peizažas; žuvėdra; šitą rytą 12.21
KĖKŠTAS, Juozas. Ramybė man 5.11
LANDSBERGIS, Vytautas V. Liepa; Sena nuotrauka; Fotografija; Ingai; Šunelio išpažintis, žydint kapinėms; Muravjovo sapnas; Vaikų namai 9.21
MAČERNIS, Vytautas. Pantera 5.11
MAIRONIS. Nepriklausomybę atgavus 9.7
MELNIKAS, Petras. Vilniaus našlaitis 9.14
MIŠKINIS, Antanas. Prisikeliant 3.30
NAGYS, Henrikas. Baltijos rauda; Susitikimas; Trečiadienis 3.16
NAGYS, Henrikas. Namai 5.11
NYKA-NILIŪNAS, Alfonsas. Vakaro fantazija 5.11
PALTAROKAITĖ-VALAITIENĖ, Jonė. Nesugrįžimas; Ledinis miestas; Baladė 10.26
PETRAITYTĖ-ALEKSIENĖ, Laima. Tu — rauda raudoje; Palaiminta banga; Motinos! Lietuvos atgimimo motinos! 5.25
PETRAITYTĖ-ALEKSIENĖ, Laima. Liepa, Liepa!; Akmenėliais; Rasos šventė 6.29
PLATELIS, Kornelijus. Anapus stiklo; Praregėjimai; Rytas kaime; Prisukama lakštingala; Savo kartai 11.2
PLATELIS, Kornelijus. Lino kelias; Jotvingio malda, šuoliuojant į priešą; Kalėdų giesmė 12.14
PŪKELEVIČIŪTĖ, Birutė. Rauda (Pabaiga) 6.15
PŪKELEVIČIŪTĖ, Birutė. Rarotai 11.23
SADŪNAITĖ, Danguolė. Žydi; Birželis; Drėgna; Vasara; Nors jau daug laiko 6.8
STANKUS-SAULAITĖ, Marija ir MIEL, Elizabeth. Qur'ano atšvaitai 9.28
STONIS, Vincas. Debesėlis; Gražių dainelių; Drugelis 3.2
ŠLAITAS, Vladas. Didysis inkvizitorius; Po pabučiavimo 11.16
ŠULAITYTĖ, Sigita. 00 valandų 00 minučių 11.30
ŠVABAITĖ, Julija. Viešpatie, už ką? ; Tankas; Jis taip norėjo gyventi 4.20
ŠVABAITĖ, Julija. Iš ciklo „Sibiro kūdikis" 7.27
ŠVABAITĖ, Julija. Lietuvių kapinės Faulkner, Australijoj; Miręs traukiniai; O aš noriu matyt; Prie Ulmo; Po Marquette Parko dangumi; Gintaro saują; Į kalno žolę; Gyvensim naktimi; Šluoja angelai nuo Katedros laiptų; Mūsų vienintelės žemės 12.7
TEREŠKINAS, Artūras. naktie, išdavusi sapnus, atsigręžk; Ir dabar: lietsargis vėjas kovarnių tuntas; Saskia mit der Roten Blume; Suolelio trioletas; o lauke lieka šunys ir žmonės; atidedu liūdesį; Viešpatie, Tavo tyla11.9
TYRUOLIS, Alfonsas. Vertimai: Friedrich SCHILLER, Himnas džiaugsmui; Friedrich HOELDERLIN, Himnas laisvei; Juan Ramon JIMENEZ, Pastoralė; Johannes BOBROWSKI, Tau padainuosiu dainą; William Butler YEATS, Innisfree ežero sala 10.19
VAIČIULAITIS, Antanas. Sekminės 5.18
VAIČIULAITIS, Antanas. Aušrinė daina; Vasara; Titnagas; Pieva; Sėjėjas išeina į laukus 6.22
VENCLOVA, Tomas. Padėkos diena 11.23
VISVYDAS, Pranas. Linkėjimai Mildai; Dvi vėliavos; V.Š.; Iš geismo elegijos; Trapiausias metų tarpsnis 4.6
VOZNESENSKY, Andrei. Žvakės ir tankai. In memoriam Gruzijos žuvusiųjų 1.19

BELETRISTIKA

BARĖNAS, Kazimieras. Dingusi upė 2.23, 3.1
JANKUS, Jurgis. Kaip Serapinas pramušė šulinio dugną 12.21
ŠVABAITĖ, Julija. Pilėnų dramblys Dainavoje 1.12
VAIČIULAITIS, Antanas. Vidurdienio kaitroj 6.22
VILIMAITĖ, Bitė. Lavonas 11.2

KNYGŲ RECENZIJOS

Alfred Erich Senn'o *Crisis in Lithuania* 5.25
BARTUSEVIČIUS, Antanas. Vytauto Alanto ideologiniai mąstymai (*Tauta istorijos vingiais*) 1.5
BENDIKIENĖ, Danutė. Knyga apie dailininkę „su auksinėm rankom" (Vytauto Aleksandro Jonyno *Anastazija Tamošaitienė* 1.26
BINDOKIENĖ, Danutė. Vieno žmogaus kelionė nuo Plungės iki Maroko (Kazio Pabedinsko *Nuo Plungės iki Maroko* 11.16
DUNDULIS, Aleksandras. Zigmo Zinkevičiaus *Lietuvių kalbos istorija* 7.6
GIMBUTAS, Jurgis. *Etnografiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1988 ir 1989 metais* 2.9
GIMBUTAS, Jurgis. Keturios naujos knygos, skirtos kraštotyrai: *Kudirkos Naumiestis, Gyvulių ūkis XVI a. — XX a., Lietuvos istorijos paminklai, Kraštotyros 25-asis tomas* 9.28
GIMBUTAS, Jurgis. Vienuolika Broniaus Kviklio tomų 11.2
JONYNAS, Vytautas A. Naujas Vytauto Kubiliaus eseįistikos rinkinys 2.2
JONYNAS, Vytautas A. Svarus įnašas mūsų tarmių mokslan 6.1
JONYNAS, Vytautas A. Balio Sruogos eseįistikos ir publicistikos rinktinė *Verpetai ir užuvėjos* 7.20
JONYNAS, Vytautas A. Vargana Lietuvos aktoriaus dalia. Laimono Tapino *Medyje angelas verkia* 12.7
KEZYS, Algimantas. Fotografijų knyga *The Gift of Vilnius* — autentiška Lietuvos tragedijos liudininkė 3.9
KEZYS, Algimantas. Kaltės apoteozė (Birutės Pūkelevičiūtės *Atradimo ruduo*) 6.15
KLIMAS, Antanas. Algirdo Sabaliausko *Lietuvių kalbos leksika* 4.6
KRUKONIENĖ, Zita. Nijolės Jankutės apsakymai *Saulėgrąžų tvanas* 10.19
k. brd. Zenono Ivinskio *Rinktiniai Raštai, III.* 3.23
MATRANGA, Viktorija. Knyga tarp kilimų: *Anastazija Tamošaitienė* 7.20
MELNIKAS, Petras. Liūdesys gyvenimo ir santvarkos ašyje (Valdo Papievio *Ruduo provincijoje*) 1.5
MELNIKAS, Petras. Poeto brandūs apsakymai (Jurgio Kunčino *Vaizdas į mėnulį*) 1.26
MELNIKAS, Petras. Baimės narve užsisklendus (Leonardo Gutausko *Vilko dantų karoliai*) 4.20
MELNIKAS, Petras. Ištremtųjų vaikai (Petro Dirgėlos *Amžių dienai dūzgianti giria*) 6.15
MELNIKAS, Petras. Algirdo Pociaus apsakymų rinktinė *Užmarštis* 10.12
MELNIKAS, Petras. Bešakniai medžiai nuodinguose vandenyse (Jurga Ivanauskaitė *Mėnulio vaikai*) 11.9
MELNIKAS, Petras. Kaltininkas ir nukentėjusioji (Birutės Janušaitės *Pateisinti save*) 11.30
MELNIKAS, Petras. Našlaitis ir pokario nelaimės. Vytauto Bubnio *Žalios sūpuoklės* 12.21
NAZARAITĖ, Edita. Juliaus Kelero *Baltas kalėdaitis* 2.16
PRUNSKIS, Juozas. *Fontes Historiae Lituaniae*1.26
PRUNSKIS, Juozas. Prano Kuraičio filosofinių raštų rinktinė. 4.13
RKV Karolio Milkovaičio *Slibinų miške* 10.5
SKUODIS, Vytautas. Pėdsakai, kurie veda į žmogaus širdį (Kęstučio Trimako *Ieškančiojo pėdsakai* 1.26
ŠOLIŪNAS, Jonas. Apie nužudyto Dievo vaikus (Jurgos Ivanauskaitės *Mėnulio vaikai*) 11.9
VIDŽIŪNIENĖ, Rūta Kleva. Andriaus Norimo *Kelionė į Kauną* 1.19
VIDŽIŪNIENĖ, Rūta Kleva. Algirdo Gustaičio karo meto dienoraščiai *Karas braukia kruviną ašarą* 3.2
VISVYDAS, Pranas. Laiko padangoms atsparios knygos: Kazio Bradūno *Prie vieno stalo*, Jono Liniausko *Alyvos prieš vėją* 10.12
ZABORSKAITĖ, Vanda. Viena iš žemininkų kartos (Julijos Švabaitės *Tu niekur neišėjai; Stiklinių ramentai*) 12.7
ŽEMKALNIS, Jeronimas. Du Vidurio-Rytų Europos romanai (Tadeusz Konwicki *Bohin Manor* ir Tamas Aczel *The Hunt*) 11.16

Trumpi aptarimai

Birutė Ciplijauskaitė *Voces en el Silencio* 9.21
V. Lukoševičius-Lukšys *Kampinis bokštas* 9.28
Vladas Kulbokas *Laiko pagrėbstai* 6.22
Jonas Mekas *I had nowhere to go* 3.2
Andrius Norimas *Gyvenimo dulkės* 9.28
Birutė Pūkelevičiūtė *Atradimo ruduo* 3.23
Birutė Pūkelevičiūtė *Kalėdų dovana* 7.6
Val Ramonis *Baltic States vs. the Russian Empire* 9.28
Antanas Rubšys *Apaštalo Pauliaus pėdsakai* 3.2

Leidinių recenzijos

E.Š. *Santara* Nr. 5 11.9
k. brd. *World Literature Today* Spring 1991 12.21
K.T. *Logos* Nr. 1 ir Nr. 2 11.9

KELIONĖS

MICKEVIČIŪTĖ-RAMONIENĖ, Lionė. Sacre Coeur 7.27
PLUKAS, Vytautas. 700 Jahre / ans / anni / onns Confoederatio Helvetica 12.28

KULTŪRINĖ VEIKLA

Apie Mažąją Lietuvą Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje 2.23
Ateities savaitgalio programa 11.2
APUTIS, Juozas. Pradėjus Lietuvoje eiti „Metams" 5.18
BAGDONAITĖ, Sesuo Henrieta,SSC. Nijolė Martinaitytė ir Sonata Deveikytė poezijos popietėje Chicago'je 7.27
„Į Laisvę" fondo romano konkurso eiga 12.7
Istorinė perspektyva dabarties įvykiams Lietuvoje (Sauliaus Sužiedėlio paskaita) 4.20
Iš JAV LB Kultūros tarybos premijų šventės: Dalia Kučėnienė, Alvydas Vasaitis, Kostas Ostrauskas, Algimantas Kezys, Vytautas Valiukas, Antanas Juodvalkis, Petras Viščinis 6.8
j. mk. Žemininkų Poezijos dienos 4.6
K. Vakaronė su rašytoju Eugenijum Ignatavičium 9.28
KRIVICKIENĖ, Laima. Poezijos šventė, skirta „Žemei" 6.1
KUBILIŪTĖ, Ramunė. Naujas JAV Lietuvių Bendruomenės amžius? 10.26
KUČĖNIENĖ, Dalia. JAV LB Kultūros tarybos vienuoliktoji premijų šventė 4.27
Metraštininkas. Apie Los Angeles Dailiųjų menų klubą 11.30
Paskaita apie lietuvių tautiškumą 3.16
PETRUTIS, Petras. Radijo premija — Petrui Viščiniui 4.27
Paskaita: Politinės partijos dabartinėje Lietuvoje 6.1
Rezistencine tema romano konkursas 4.13
Santaros-Šviesos federacijos 38-ojo suvažiavimo programa 7.27
Tomas Venclova Chicago's festivalyje 10.26
Vakaras su Arūnu Sverdiolu 3.30
VALIUKĖNAS, Mečys. Žurnalisto premija — Antanui Juodvalkiui 4.27
VALIULIENĖ, Gailutė. Poezijos žodis aktorės lūpose (Nijolės Martinaitytės rečitalis) 4.20
Vilnius Chicago's humanitarinių mokslų bei menų festivalyje 10.19

SUKAKTYS

BENDIKAS, Valteris. „Tu, žemė manųjų, garbės taip pilna..." (Penkiasdešimties metų sukakčiai nuo Kristupo Lekšo mirties) 11.30
Dr. Marija Birutė Alseikaitė-Gimbutienė 1.19

NEKROLOGAI

MEŠKAUSKAS, Juozas. Pranas Bagdas (1912-1991) — gydytojas ir rašytojas 9.28
TAMKEVIČIUS, Sigitas. A.a. tėvas Stanislovas Gruodis, SJ 1.19

Dėl Vlado Jakubėno muzikinio palikimo

Kuomet Vlado Jakubėno draugijos pirmininkas Edvardas Šulaitis neseniai lankėsi Lietuvoje, jis pasirūpino, kad Vilniuje būtų įsteigtas šios Illinois inkorporuotos korporacijos — draugijos skyrius. Jis taip pat rūpinosi, kaip būtų galima apsaugoti Vlado Jakubėno kūrybinį palikimą — jo muzikos kūrinių originalus, kurie yra šios draugijos žinioje Chicago'je.

Tuo reikalu jis kreipėsi į Teatro ir muzikos muziejų Vilniuje, kuris labai susidomėjo išeivijos lietuvių muzikų veikalais, ypač Vlado Jakubėno kūriniais. Lietuvos Teatro ir muzikos muziejaus fondų saugotoja Elzbieta Chadaravičienė įteikė Edvardui Šulaičiui laišką, kuriame ji taip rašo:

„Neturėdami savo fonduose lietuvių išeivijos kūrybinio palikimo, pergyvename, kad ilgainiui šios vertybės nepatektų į privačias kolekcijas arba tiems, kurie jų nebrangins. Būtent todėl jaučiame pareigą prašyti Jūsų pagalbos — padovanoti mūsų muziejui Vlado Jakubėno kūrybinį palikimą, ypač rankraščius, fotonuotraukas, dokumentinę medžiagą".

Vlado Jakubėno draugijos vadovybė dabar svarsto šį reikalą ir nagrinėja būdus kaip geriau persiųsti kompozitoriaus kūrybos originalus į Lietuvą, Amerikoje pasiliekant tik kopijas.